

Τὰ περὶ τῆς μανίας δὲ λεγόμενα ὑπὸ τοῦ Σωκράτους ὡς χαρακτηριστικοῦ καὶ κυρίαν στοιχείου τοῦ ἔρωτος, μᾶλλον δὲ ὡς ἀποτελοῦσης ταύτης τὴν οὐσίαν καὶ τὸ ἀληθὲς περιεχόμενον αὐτοῦ, μνημονεύονται ὑπὸ τοῦ Πλάτωνος καὶ ἐν τῷ λόγῳ τοῦ Λυσίου, ἐν τῷ ὁποίῳ ὅμως ἡ ἐρωτικὴ μανία θεωρεῖται ὡς ἀντίθετος τῆς ἀνθρωπίνης σωφροσύνης¹. Ἄλλὰ ταύτην τὴν μανίαν τὴν ὁποίαν ἀπορρίπτει ὁ Λυσιακὸς λόγος ὡς ἀντιπροσφέρνην πρὸς τὴν ἀνθρωπίνην σωφροσύνην², λαμβάνει ὁ Σωκράτης, κατανοῶν αὐτὴν εἰς δύο, τὴν ἕξ ἀνθρωπίνων νοσημάτων γινωσκόμενὴν καὶ τὴν ἄλλην τὴν κατὰ θεῖαν δωρεάν διὰ τῆς μεταβολῆς τῶν ἰσχυρότερων νομήμων διδομένην, ὡς ἀφρτηρίαν, ἕνα ἀναγκῆ εἰς τὴν θεάν τοῦ ἔρωτος καὶ ὄριον τὴν οὐσίαν καὶ τὴν ἀληθινὴν φύσιν αὐτοῦ.

Τὸ στοιχεῖον λοιπὸν τῆς μανίας ὡς τὸ οὐσιώδες τοῦ ἔρωτος δὲν ὑπάρχει μόνον εἰς τοὺς δύο Σωκρατικὸς λόγους, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸν Λυσιακόν. Ὁ Σωκράτης ὅμως τὴν ἐρωτικὴν μανίαν ἀπομακρύνει ἀπὸ τῆς ὡς ἀνθρωπίνου νοσήματος ἐν τῷ Λυσιακῷ λόγῳ θεωρουμένης καὶ ἀναβιβάζει αὐτὴν εἰς τὸ ἐπίπεδον τῆς ὑπὸ «θείας ἐξαλλαγῆς τῶν εἰσθότων νομήμων γιγνομένης». Ἐξαιρεῖ ἄρα καὶ ἀναβιβάζει αὐτὴν εἰς τὸ θεῖον. Δύο λοιπὸν εἶδη ὑπάρχουσι μανίας, δύο κατὰ ταῦτα καὶ εἶδη ἔρωτος, τὸ μὲν ἀνταποκρινόμενον εἰς τὰ ἀνθρώπινα νοσήματα, νόσημα ὄν καὶ οὗτος τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς, κρατούμενης ὑπὸ τοῦ ἐν αὐτῇ κακοῦ, τοῦ ἐπιθυμητικοῦ, καὶ δουλειώσεως εἰς αὐτό, τὸ δὲ εἰς τὸ ὑπὸ τοῦ θεοῦ ἐξηλλαγμένον, συντονιζόμενον πρὸς τὸ ἐν τῇ ψυχῇ βέλτιστον

φύσιν, βέλτιστα δὲ παιδεύονται... ὅρας... κρατούμενας ἀκόσμη τὰς ἐπιθυμίας τὰς ἐν τοῖς πολλοῖς τε καὶ φαύλοις ὑπὸ τοῦ τῶν ἐπιθυμιῶν καὶ τῆς φρονήσεως τῆς ἐν τοῖς ἐλάττωι τε καὶ εὐνοικιστέρας; ».

Ὁμοίως καὶ ἐν τῷ «Φιλίππῳ» ὁ Πλάτων παρέχει εἰς τὴν ἡδονήν, ὡς μετέχουσαν καὶ τοῦ ἰλικκοῦ κόσμου, ὡς ἰλικκὴν κυρίως ἐκδήλωσιν, θέσιν μετὰ τὸν νοῦν καὶ τὴν φρόνησιν καὶ κατατάσσει αὐτὴν ὑπέρβαν τοῦ νοῦ καὶ τῆς φρονήσεως καὶ τῶν ἄλλων τοιοῦτων, εἰς τὰ ὁποῖα ἀκόσμητι· πρβλ. Φίλ. 11bc, 13c, 21bc κ.ά.

1. Πρβλ. καὶ τὰ λεγόμενα ὑπὸ τοῦ σχολιασταῦ ἐν σχέσει πρὸς ταῦτα· «ἐκίτερος αὐτῶν (δηλ. τῶν λόγων) μανίαν τινὰ ἔλεγεν τὸν ἔρωτα. Καὶ γὰρ καὶ ὁ Λυσίας ἔλεγε μὴ δεῖν χαρίζεσθαι τῷ ἔρωτι, ἐπειδὴ ὁ μὲν μανίται, ὁ δὲ σωφραγεῖ, καὶ ὁ Πλάτων τῇ αὐτῇ ἀρχῇ ἐχρήσατο τῇ μανίᾳ, κατὰ διττὴν τὴν μανίαν εἰς δύο, τὴν μὲν ἀνθρωπίνην, τὴν δὲ θεῖαν καλῶν' μανίας δὲ εἶδη δύο ἢ μὲν χεῖρον τῶν ἀνθρωπίνων, ἢ δὲ κρείττον, ἦντινα εἰς τρέψαμα κατέστηεν».

2. Ἡ ἀνθρωπίνη αὐτὴ σωφροσύνη, ἢ «τις ἀνθρώπων γινωσκόμενη» εἶναι κατὰ τὸν Σωκράτη κατωτέρα τῆς μανίας «τῆς ἐκ θεοῦ», ἢ ὁποῖα εἶναι τοῦναντίον «τελειότερα καὶ ἐντελετέρα» τῆς ἀνθρωπίνης σωφροσύνης.

μέρος αὐτῆς, τὸ λογιστικὸν καὶ τὸν θεῖον νοῦν. Πρὸς τὴν μανίαν ὡς νόσημα ἀνθρώπινον ἀντιστοιχεῖ ὁ Λυσιακὸς λόγος — λόγος γεγραμμένος καὶ ἄβρυχος, πρὸς δὲ τὴν ἄλλην μανίαν, τὴν χορηγὸν καὶ δότεραν πάντων τῶν ἀγαθῶν εἰς τοὺς ἀνθρώπους, ὡς διὰ θείας δωρεᾶς παρεχομένην εἰς αὐτούς, ἀντιστοιχεῖ ὁ δευτέρος Σωκρατικὸς λόγος — ὁ ἄγραφος καὶ ἔμψυχος λόγος.

Ἡ ἀντίθεσις τοῦ δευτέρου λόγου τοῦ Σωκράτους πρὸς τὸν Λυσιακὸν καὶ ἡ ἀμοιβία τούτων ἐν ἀντιθέσει ἀνταπόκρισις — τοῦ μὲν Λυσιακοῦ λοιδοροῦντος καὶ ψέγοντος μετὰ τοῦ πρώτου Σωκρατικοῦ τὸν ἔρωτα, τοῦ δὲ δευτέρου Σωκρατικοῦ ἐπαινοῦντος αὐτὸν — γινομένη κατ' ἀκριβῆ καὶ σχεδὸν ταυτόσημον ἀντιστοιχίαν¹, οἶονεὶ ὡς διαλογικῆ συζήτησις, κατὰ τὴν ὁποίαν ἐκάστη φράσις τοῦ Λυσιακοῦ λόγου εὕρισκε τὸ ἀντίστοιχον αὐτῆς εἰς τὸν δευτέρου λόγον τοῦ Σωκράτους, ὑπομνησκουσα καὶ τὴν ἀντίθεσιν τοῦ Ἀλκιβιάδου πρὸς τὸν Σωκράτη² ἐν τῷ « Συμπόσιῳ », ταῦτα προϋποθέτουσι βεβαιότατα κοινὸν συγγραφέα καὶ τῶν δύο τούτων λόγων καὶ παρέχουσι καὶ εἰς τὸν Λυσιακὸν λόγον γνησίαν τὴν σφραγίδα τῆς Πλατωνικῆς γραφίδος. Περαιτέρω δὲ ἐν τῷ δευτέρῳ μέρει τοῦ διαλόγου, τὸ ὅποιον ἀναφέρεται εἰς τὴν ρητορικὴν τέχνην καὶ τὴν οὐσίαν αὐτῆς, ὁ λόγος τοῦ Λυσίου, ὡς χαρακτηριστικὸν καὶ ἀκραιφνὲς προῖόν τοῦ γεγραμμένου καὶ ἄβρυχου λόγου, τίθεται εἰς τὴν κατωτάτην βαθμίδα τοῦ λόγου καθόλου καὶ εἰς τὰ ἔξω καὶ εἰς τὰ πρὸ τῆς ἀληθινῆς ρητορικῆς τέχνης. Ἐἰς τὴν ἀληθινὴν αὐτὴν ρητορικὴν τέχνην ἡ ἀνάβασις γίνεται διὰ τοῦ δευτέρου Σωκρατικοῦ λόγου, ὁ ὁποῖος παρέχεται ὡς πρότυπον τοῦ ζῶντος καὶ αὐτοκινήτου — ὡς ὄντος ἔμψυχου — λόγου, τοῦ μὴ δεομένου τοῦ πατρὸς ὡς βοηθοῦ, τοῦ ὁποῖου ἔχει ἀντιθέτως ἀνάγκη ὁ γεγραμμένος λόγος τοῦ Λυσίου. Ταῦτα ἐκφαίνουσι συμβολικῶς τὴν ἐξελικτικὴν πορείαν τοῦ Πλάτωνος καὶ τὴν ἀνάβασιν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ὑλικῶν στοιχείων, τὰ ὁποῖα παρέχουσιν αἱ αἰσθήσεις, πρὸς τὰ πνευματικὰ καὶ θεῖα στοιχεῖα τὰ προσκτώμενα διὰ τοῦ νοῦ καὶ τοῦ λογισμοῦ. Ἡ ἀνάβασις δὲ αὕτη ὡς πορεία πνευματικῆ ἐπιτυγχάνεται διὰ τῆς γνώσεως τῆς ἀληθείας, τὴν ὁποίαν προσκτιταί τις διὰ μεθόδου, τῆς ὁποίας καλλίων οὔτε ὑπάρχει οὔτε δύναται νὰ ὑπάρξῃ καὶ πρὸς τὴν ὁποίαν ἔρχεται κατόπισθεν ὡς ἔραστῆς καὶ διώκτης ὁ Πλάτων' διὰ μεθόδου οὐχὶ μὲν πάνυ δυσκόλως

1. Περὶ τοῦτου ἰδὲ κατωτέρω.

2. Περὶ τῆς ἀντιθέσεως τοῦ Σωκράτους πρὸς τὸν Ἀλκιβιάδην εἶπον ἀνωτέρω.

δυναμένης να δηλωθῆ, ἀλλὰ λίαν δυσκόλου νὰ χρησιμοποιηθῆ. Ἐἶναι δὲ αὕτη ἡ ἀποφάνησις τὸ πρῶτον καὶ ἄγονται αὐτὰ εἰς « μίαν ἰδέαν »¹.

Οὕτω τῇ ἀληθείᾳ ὁ Πλάτων ἀποκαλύπτει διὰ τῶν τριῶν τούτων ἐν τῷ « Φαίδρω » λόγοις τὴν μίαν τὴν ἰδίαν αὐτοῦ ἄνοδον, γινομένην διὰ λίαν ἐπιμόχθου καὶ ἀγωνιστικῆς πορείας, ἀπὸ τῶν χαμηλῶν μορφῶν τῆς ζωῆς τῶν ἐν αἰετῇ καὶ ὑποτυπώδαι κατωστάσει καὶ ἐν ὑλιστικῇ, ἀενάῳ γινομένη καὶ φθιρομένη, ὑπὲρ ὑπαρχουσῶν, πρὸς τὰς ὑψηλὰς σφαιρὰς τοῦ πνεύματος καὶ τῆς ἀληθείας, ὀδηγοῦντος καὶ προεξίχοντος τοῦ ἔρωτος ὡς θείας δυνάμεως καὶ ὡς δόξου διαθέντος εἰς τοὺς ἀνθρώπους ὑπὸ τῶν θεῶν, ἀλλὰ καὶ τὴν καθολικὴν κίνησιν τοῦ ἀνθρώπου πνεύματος πρὸς τὸ ὄντως ἂν καὶ τὴν ἀληθινὴν ζωὴν τὴν κίνησιν πρὸς αὐτὴν τουτέστι τὴν ἀλήθειαν τοῦ θείου καὶ τοῦ φωτός, ἡ ὁποία ἐξενίσταται ὡς ὑπερουράνιος τόπος τῶν ἰδεῶν καὶ τῆς ἀφθάρτου καὶ αἰδίου οὐσίας εἰς ἕκτινον, ὁ ὁποῖος ὑπὸ τοῦ ἔρωτος κινούμενος, μοχλοῦν καὶ περιρροῦμενος ὑπὸ ἰδρωτός, ἀπολαύει τέλος τῆς ἀπολύτου ἀληθείας καὶ τοῦ αἰωνίου καὶ ἀκαταλύτου κάλλους τῆς ἀληθινῆς ζωῆς καὶ τοῦ ὄντως ὄντος².

Ἡ δὲ σύμμετρις ἐπαίνου καὶ μομφῆς, περὶ τῆς ὁποίας εἶπον ἀνωτέρω, ἡ γινομένη ὑπὸ τοῦ Ἀλκιβιάδου ἐν τῷ « Συμποσίῳ », πρὸς δήλωσιν τῆς παραδόξου ἀντιθετικῆς προσωπικότητος τοῦ Σωκράτους, κατανεμομένη μεταξὺ παιδιᾶς καὶ σπουδῆς, - ἡ ἰκίων τοῦ Σωκράτους καίτοι φιλοτεχνεῖται ὑπὸ τοῦ Πλάτωνος διὰ στόματος τοῦ Ἀλκιβιάδου ἔνεκα τῆς ἀληθείας καὶ οὐχὶ τοῦ γελίου³, περιέχει ὅμως ἐν ἑαυτῇ καὶ στοιχεῖα τοῦ γελίου, ὡς εἶναι μάλιστα ἡ παρομοίωσις τοῦ ἐξωτερικοῦ σχήματος τοῦ Σωκράτους πρὸς οἰληγὸν καὶ σάτυρον - ὑπαίχμα καὶ ἐν

1. Πλάτ. Φιλ. 16b-d « οὐ μὲν ἔστι καλλίων ὁδὸς αὐτῷ ἂν γένοιτο, ἢς ἐγὼ ἔρωστος μὲν εἰμι ἀεὶ, καλλίως δὲ με ἤδη διαφυγεῖσσι ἔρημον καὶ ἄταρον κατέστησεν... Ἦν δηλώσαι μὲν οὐκ οἶνον χαλεπὸν, χρησθῆναι δὲ παγχάλειον πάντα γὰρ ἴσασί τεχνῆς ἐχόμενα ἀνηρέθη κόποις διὰ ταύτης φανερὰ γέγονε... δεῖν οὖν ἡμᾶς τοῦτον οὕτω διασκεπασθῆναι ἀπὸ μίαν ἰδέαν περὶ πάντας ἐκείνους θεμένους ἰδεῖν ἑαυτοῦ γὰρ ἐνόησαν ». Περὶ καὶ Φαίδρ. 250e, 260e, 261a.

2. Πλάτ. Συμπ. 211b, Φαίδρ. 247b « ἔνεκα δὲ κόπος τε καὶ ἄγων ἔσχατος προχῆ πρόκειται... αἱ δὲ θεωροῦσι τὰ ἔξω τῶν οὐρανῶν ». Περὶ καὶ 247d, 248b.

3. Τὸ « γελίον » λαμβάνεται ὡς συνώνυμον καὶ ταυτοσημον πρὸς τὴν « παιδιάν ». Περὶ τῆς ἀντιθέσεως τοῦ γελίου πρὸς τὸ ἀληθὲς ὡς ἀποκλειστικῆς μετὰ τῆς συγγενεῖς συνθετικῆς « παιδιᾶς - σπουδῆς » πρὸς Κ. Πανθεβέρην, Παιδιὰ καὶ παιδεῖα (ἐν Ἐπιστ. Ἐπιστ. Φιλοσ. Σχολ. Πανεπ. Ἀθην., 1955-1956, σ. 499 - 508).

τῷ «Φαίδρω» ὡς ἔπαινος καὶ ψόγος τοῦ ἔρωτος ἐν τοῖς λόγοις τοῦ Λυσίου καὶ τοῦ Σωκράτους. Ταῦτα ὁ Σωκράτης, διαστέλλων τὸν ψόγον τοῦ ἔρωτος ὑπὸ τῶν δύο πρώτων λόγων ἐν τῷ «Φαίδρω» ἀπὸ τοῦ ἔπαινου αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ τρίτου λόγου, καθορίζει διὰ τῶν ἐξῆς: «Οὐκ ἦσθου... ὅτι ἤδη ἔπη φθέγγομαι ἀλλ' οὐκέτι διθυράμβους, καὶ ταῦτα ψέγων; ἔάν δ' ἐπαινεῖν τὸν ἕτερον ἀρξωμαι, τί με οἶει ποιήσῃ; ἀο' οἴσθ' ὅτι ὑπὸ τῶν Νυμφῶν, αἷς με σὺ προύβαλες ἐκ προνοίας, σαφῶς ἐκθουσιάζω;» (241c)· πρβλ. καὶ 265c «Τόδε τοίνυν αὐτόθεν λάβωμεν, ὡς ἀπὸ τοῦ ψέγειν πρὸς τὸ ἐπαινεῖν ἔσχεν ὁ λόγος μεταβῆναι». Οὕτως ὁ λόγος τοῦ Λυσίου ἐν τῷ «Φαίδρω» καὶ ὁ πρῶτος Σωκρατικὸς μετὰ τοῦ δευτέρου λόγου τοῦ Σωκράτους ἀποτελοῦσι σύμμεξιν ψόγου καὶ ἔπαινου τοῦ ἔρωτος. Κατὰ ταῦτα ὡς ἡ ὑπὸ τοῦ Ἀλκιβιάδου ἐν τῷ «Συμπόσιῳ» σύμμεξιν ἔπαινου καὶ μομφῆς τοῦ Σωκράτους, παρεχομένου ὑπὸ τοῦ Πλάτωνος ὡς ζώσης καὶ κινουμένης μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων ἐνσαρκώσεως τοῦ ἔρωτος (τοῦ ἔρωτος νοουμένου κατὰ τὸν τρόπον τοῦ Πλάτωνος ὡς ὀρμῆς πρὸς τὴν ἐπιστήμην καὶ τὴν ἀλήθειαν), εἶναι ἔργον τοῦ Πλάτωνος, οὕτω καὶ ἡ ἐν τῷ «Φαίδρω» σύμμεξιν ὑπὸ τῶν τριῶν ἐν αὐτῷ λόγων ἔπαινου καὶ ψόγου τοῦ ἔρωτος φέρει γνησίαν τὴν σφραγίδα τῆς τεχνικῆς οἰκονομίας τοῦ Πλάτωνος καὶ σαφῆ καὶ ἀδρὰ τὰ στοιχεῖα τοῦ Πλατωνικοῦ καλάμου.

* Ἀλλὰ ἡ μετάβασις αὕτη ἀπὸ τοῦ ψόγου τοῦ ἔρωτος ἐν τῷ «Φαίδρω» εἰς τὸν ἔπαινον αὐτοῦ — ἀπὸ τοῦ ψόγου τοῦ ἔρωτος ἐν τῷ Λυσιακῷ λόγῳ καὶ τῷ πρώτῳ Σωκρατικῷ εἰς τὸν ἔπαινον διὰ τοῦ δευτέρου λόγου τοῦ Σωκράτους — δὲν προσφέρεται ὑπὸ τοῦ Πλάτωνος ὡς συνήθους ἀντιθετικῆς ἀσκήσεως, ὡς λόγος καὶ ἀντίλογος, ἀλλὰ γίνεται καθ' ὃν τρόπον λέγει ὁ Πλάτων ἐν τοῖς «Νόμοις» ἀποβλέπων νὰ δηλώσῃ τὴν «ὀρθὴν μέθοδον» περὶ ἀπάντων πρὸς γνῶσιν καὶ ἀποκάλυψιν τῆς ἀληθείας ἐκείστου. Ὁ Πλάτων ἀναφερόμενος ἐν τοῖς «Νόμοις» εἰς τὰ περὶ μέθης κραιτοῦντα ἐν Ἀθήναις καὶ ἐν τισιν ἄλλοις τόποις καὶ καθόλου εἰς τὰ περὶ ἡδονῶν καὶ λυπῶν, αἱ ὁποῖαι (ἡδοναὶ καὶ λῦπαι) εἶναι δύο πηγαὶ καὶ «μεθεῖνται φύσει ῥεῖν», πορίζουσαι εἰς τὸν μὲν ἀντλοῦντα ἐξ αὐτῶν κατὰ τὸν δέοντα τρόπον καὶ τὸν κατάλληλον καιρὸν καὶ τὸ ὀρθὸν ποσὸν εὐδαιμονίαν¹, εἰς δὲ τὸν ἀρυτόμενον ἐξ αὐτῶν κατὰ τρόπον ἀνεπιστήμονα καὶ ἀκαίρως δυστυχίαν, λέγει περὶ τῶν ἐπαινούμενων καὶ ψεγόντων τι, χωρὶς τὴν κατὰ βῆθος καὶ ὀρθὴν ἐξέτασιν τῶν πραγμάτων, τὰ ἐξῆς, τὰ ὁποῖα βάλλας εἰς τὸ στόμα

1. Νόμ. 636de.

τοῦ Ἀθηναίου· Οἱ ψέγοντες ἢ ἐπαινοῦντες τι ἐπιτήδευμα, εὐθὺς ὡς ἀκούσῃσι περὶ τούτου, λέγει ὁ Ἀθηναῖος, ἄνευ δηλαδὴ τῆς ἐπιμελοῦς καὶ βαιθείας ἐξετάσεως αὐτοῦ, δὲν πρίττουσι θεόντως, ἀλλὰ πρίττουσι τὸ αὐτὸ ὅλον ἐκεῖνος ὁ ὁπαλός, ἀκούσας τινὰ ἐπαινοῦντα τὸν σίτον ὡς ἀφέλμιον τροφήν, ἀμέσως ψέγει αὐτόν, μὴ λαβὼν πρότερον γνῶσιν πάντων τῶν κατὰ τὸν σίτον¹. Ὁμοίως συμβαίνει καὶ ὡς πρὸς τὴν μέθην· οἱ ἀκαιοῦντες μόνον τὸ ὄνομα αὐτῆς, εὐθὺς ἄλλοι μὲν ἐπαινοῦσιν, ἄλλοι δὲ ψέγουσιν αὐτήν· τοῦτο ὅμως εἶναι ἄτοπον. Οἱ μὲν δηλαδὴ ἐπαινοῦντες προσαίγοντες πολλοὺς μάρτυρας καὶ ἐπαινέτας τῆς μέθης νομίζουσι, ὅτι λέγουσιν τι ἀξιόλογον περὶ αὐτῆς, οἱ ἄλλοι ὅμως ψέγουσι τὴν μέθην, διὰτι βλέπουσι τοὺς ἀποψεύγοντας αὐτήν καὶ μὴ μεθύνοντας γὰρ νικῶσι κατὰ τὰς μάχας². Ἐάν λοιπὸν, λέγει ἔν συνεχείᾳ ὁ Ἀθηναῖος, περὶ ἑνὸς ἑκάστου καὶ περὶ τῶν ἄλλων « νομίσμων » κρίνωμεν κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον, ψέγοντες δηλαδὴ ἢ ἐπαινοῦντες τι, εὐθὺς ὡς λεχθῆ τὸ ὄνομα αὐτοῦ, δὲν εἶναι τοῦτο ὁ ἀριστότερος τρόπος ἐξετάσεως αὐτῶν· διὸ καὶ πρέπει νὰ ἐξευρεθῆ ἄλλος τρόπος ὁριθῆς, διὰ τοῦ ὁποίου θὰ δηλωθῆ « ἢ περὶ ἀκρίντων τῶν τοιούτων ὁριθῆ μέθοδος »³. Ἡ μέθοδος δὲ αὕτη, τουτέστιν ἡ διαλεκτικὴ, εἶναι ἢ διὰ πάντων ἀποβλέπουσα εἰς τὸν καθορισμὸν τῆς οὐσίας ἑκείνων⁴. Κατὰ ταῦτα καὶ ὁ ἔπαινος τοῦ ἔρωτος ὑπὸ τοῦ Σωκράτους ἔν τῳ « Φαίδρῳ » διὰ τοῦ δευτέρου λόγου αὐτοῦ δὲν εἶναι ἀπλῆ ἀντίθεσις πρὸς τὸν διὰ τοῦ πρώτου λόγου αὐτοῦ καὶ διὰ τοῦ Λουκιανῶ ἀποδοθέντα εἰς τὸν ἔρωτα

1. Νόμ. 638c.

2. Νόμ. 638d.

3. Νόμ. 638c. Ἠρβλ. καὶ Πολιτ. 262ab, 268c.

4. Ἡ μέθοδος αὕτη εἶναι ἡ διώκουσα, καθὼς αἱ ἰχθυόουσαι κόνες, τὰ ἴχνη τῆς ἀληθείας τῶν πραγμάτων, ἵνα ἀγάγῃ εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς ἀληθείας. Ὁ Πλάτων πολλαχῶς τὸν ἔρωτα αὐτοῦ παραβάλλει πρὸς κόνες ἰχθυοῦσας τοὺς ἀναζητοῦντας τὴν ἀλήθειαν καὶ ἀντηρηνῶντας ἔν τοῖς λόγοις τὴν οὐσίαν τῶν πραγμάτων· Νόμ. 631c « Ταῦθ' ἄρα μετὰ τοῦθ' ἡμῖν αὐ καθήκειν κοινὴν ἰχθυοῦσας διτρευνητέον, στήμια τε καλὸν καὶ μέλος... » Φαίδρ. 263b « Τούτων δὲ ἔγωγε αὐτός τε ἔρωστίης... τῶν διαιρέσεων καὶ συναγωγῶν... εἴν τί τιν' ἄλλον ἠγγήσωμαι δυνατὸν εἰς ἕνα καὶ εἰς πολλά περὶκόθ' ἔρειν, ταῦταν δευκω κατόπισθε μετ' ἴχθιον ὥστε θεοῖο... » Παιρμ. 1281a « καίτοι ὡσπερ γὰρ αἱ Λακκαῖνια σκύλακες εὐ μεταθεῖς τε καὶ ἰχθυόεις τὰ λεχθέντα ». Ἡ ἔρτων αὕτη φαίνεται ἀνήκουσα εἰς τὸν Σωφοκλέα καὶ τὸν Ὀμηρον· Ἠρβλ. Σωφ. Αἴ. β-8 « ...καίλα κωνηγετοῦντα καὶ μετροῦμενον ἴχνη τὰ κείνου νοητοῦμαχθ'... εὐ δὲ σ' ἔκρῆται κόνος Λακκαίνης ὡς τις εὐφρῖνος βίαιος » Ὀμ. Ὀδ. ε 191 καὶ η 38 « ὁ δ' ἔπειτα μετ' ἴχθια ββαίνε θεοῖο ».

ψόγον, κατὰ τὸν τρόπον δηλαδὴ τὸν ἐκτεθέντα ὑπὸ τοῦ Πλάτωνος ἐν τοῖς «Νόμοις»¹, ἀλλὰ προσέχεται ἐξ ἐπιμελοῦς καὶ κατὰ πάντα βαθείας ἐξετάσεως τῶν πραγμάτων, διεξαγομένης κατὰ τὴν «ὀρθὴν μέθοδον», ἡ ὁποία ἀποβλέπει εἰς τὸ «γνῶναι τὰς φύσεις τε καὶ ἕξεις τῶν ψυχῶν τέχνη»². Ὁμοίως καὶ τοῦ Σωκράτους ὁ ἔπαινος ὑπὸ τοῦ Ἀλκιβιάδου ὡς ἀντίθεσις πρὸς τὴν κατ' αὐτοῦ μομφὴν καὶ ἐν συμμείξει μετ' αὐτῆς πηγάζει ἐκ τῆς βαθείας γνώσεως τῆς ψυχῆς τοῦ Σωκράτους, ἡ ὁποία εἶναι ὅλως ξένη πρὸς τὸ σιληνώδες ἐξωτερικὸν σχῆμα αὐτοῦ, τὸ ὁποῖον πάντως παρέχει τὴν πρώτην αὐτοῦ γνωριμίαν, ὡς ὁ λόγος τοῦ Λυσίου παρέχει τὴν πρώτην ἐπιαιρὴν, ἀλλ' ἄνευ ὅμως τῆς βαθείας γνώσεως, πρὸς τὸν ἔρωτα.

Ἔβλεπον ἀνωτέρω, ὅτι ὁ Πλάτων ἐξεικόνισε τὸν Σωκράτη ἐν τῷ «Συμπόσιῳ» ὡς ἀντίθετον πρὸς τὸν Ἀλκιβιάδην καὶ ἀπένειμεν εἰς αὐτὸν ἀντιθετικὰς ἰδιότητες — ἀντιθετικὰς καὶ πρὸς αὐτὸν καὶ πρὸς τὸν Ἀλκιβιάδην. Λιὰ τῶν προσώπων τούτων, ἀντιτιθεμένων πρὸς ἀλληλα καὶ πρὸς ἑαυτὰ, ὁ Πλάτων ἀπέβλεψεν εἰς τὴν φύσιν τοῦ ἔρωτος, ὁ ὁποῖος ἀνταποκρινόμενος εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ ἀνθρώπου ἔχει ἐν ἑαυτῷ δύο ἀντιθέτους τίσεις, τὴν μὲν βλέπουσαν πρὸς τὰ ἄνω, τὸν ὑπερουράνιον τόπον τῶν ἰδεῶν καὶ πρὸς τὸ ὄντως ὄν, τὴν δὲ ἔλκουσαν πρὸς τὰ κάτω, πρὸς τὴν πλήρωσιν τῶν ἡδονῶν.

Ἐπαύχουσι προσέτι καὶ ἄλλα παραλληλεπαιροειδῆ στοιχεῖα μεταξὺ τοῦ ἐν τῷ «Φαίδρῳ» Σωκράτους ἐν ἀναφορῇ πρὸς τὸν ἔρωτα καὶ τῆς ἐν τῷ «Συμπόσιῳ» ἀντιθετικῆς συνωρίδος Σωκράτους καὶ Ἀλκιβιάδου.

Ὁ «ἐνθουσιασμός» τοῦ Σωκράτους ὑπὸ τῶν Νυμφῶν³, μέλλοντος μάλιστα νὰ ἐπαινήσῃ τὸν ἀληθινὸν ἔρωτα, δύναται νὰ παραλληλισθῇ πρὸς τὰ ἐν τῷ «Συμπόσιῳ» λεγόμενα ὑπὸ τοῦ Ἀλκιβιάδου, ὁ ὁποῖος «ἐκπλήττεται» καὶ «κατέχεται», ὅταν ἀκούῃ τὸν Σωκράτη λέγοντα ἢ ἄλλον τινὰ ἀπαγγέλλοντα λόγους τοῦ Σωκράτους⁴.

1. Ἰδὲ ἀνωτέρω.

2. Νόμ. 650b. Περὶ καὶ Φαίδρ. 270b - 271b. Ὁμοίως καὶ ἐν τῇ «Πολιτείᾳ» ὁ ἔπαινος τοῦ δικαίου καὶ ὁ ψόγος τοῦ ἀδίκου παρέχονται ὡς λόγος ἀληθείας, ὡς λόγος δηλαδὴ λέγων τὴν ἀλήθειαν, ἡ ὁποία ἀνηυρέθη μετὰ τὴν πολυμερῆ καὶ βαθεῖαν καὶ τὴν διὰ πάντων ἐξέτασιν τῶν πραγμάτων. «Κατὰ πάντα τρόπον δὴ ὁ μὲν τὰ δίκαια ἐγκωμιάζων ἀληθῆ ἂν λέγοι, ὁ δὲ τὰ ἀδίκαια ψεύδοιτο. πρὸς τε γὰρ ἡδονὴν καὶ πρὸς εὐδοξίαν καὶ ὠφελίαν σκοπούμενος ὁ μὲν ἐπαινήτης τοῦ δικαίου ἀληθεύει, ὁ δὲ ψέκτης οὐδὲν ὑγιὲς οὐδ' εὐδαίμων ψεύγει ὅ τι ψεύγει» (589bc).

3. Φαίδρ. 211e.

4. Συμπ. 215d' περὶ καὶ 216e. Πρὸς τὰ λεγόμενα ὑπὸ τοῦ Ἀλκιβιάδου

Ὁ Σωκράτης ἐν τῷ «Φαίδρω», ἀπαιγγέλλας τὸν πρῶτον περὶ τοῦ ἔρωτος λόγον, τὸν ὁποῖον ἀνέγνωσεν ἕαυτερον ἀμαίωτημα πρὸς τὸν θεὸν Ἐρωτα, «ἐνθουσιάζων» ὑπὸ τῶν Νημερῶν καὶ τοῦ Ἐρωτος, πρὸ τῆς ἐκφρονήσεως τοῦ δευτέρου λόγου, παρασκευάζεται νὰ διαβῇ τὸν ποταμὸν καὶ νὰ ἀπέλθῃ ἐκεῖθεν, ἔκ τοῦ παρὰ τὸν Ἴλισσον τόπου, «πρὶν ὑπὸ τοῦ Φαίδρου μεῖζόν τι ἀναγκασθῆναι» (242a). Παροίλληλον χωρίον δύναται τις νὰ ἀνεύρῃ ἐν «Συμπόσιῳ» περὶ τοῦ Ἀλκιβιάδου καὶ τοῦ Σωκράτους, οἱ ὁποῖοι ἴστανται πρὸς ἀλλήλους καὶ ἀποσβέπουσιν ὁ ἕτερος πρὸς τὸν ἕτερον, ὁ Ἀλκιβιάδης πρὸς τὸν Σωκράτη, ὡς ὁ Σωκράτης ἐν τῷ «Φαίδρω» πρὸς τὸν ἔρωτα. Ὁ Ἀλκιβιάδης ἐν τῷ «Συμπόσιῳ» καταζόμενος ὑπὸ τῶν λόγων τοῦ Σωκράτους καὶ ἐκπληττόμενος ὑπ' αὐτῶν, ὡσεὶ ἤκουε τὸ ἄσμα τῶν Σειρήνων καὶ ἀδύηματα ἀδλητοῦ θιαυμασιωτέρου τοῦ Μιαυρίου, κρατῆ βιαίως κεκλεισμένα τὰ ὦτα καὶ θέλει νὰ φύγῃ μακρὰν τοῦ Σωκράτους, ἵνα μὴ προσβῇ εἰς τὸ ἔσχατον γῆρας παριμένων πλησίον αὐτοῦ «βία γὰρ ἄν ἴσταντο ἀπὸ τῶν Σειρήνων¹ ἐπισχόμενος τὰ ὦτα οἴχομα φεύγων, ἵνα μὴ αὐτοῦ καθήμενος παρὰ τούτῳ καταγερῶσω» (216a).

Ὁ Σωκράτης ἴσως ἐμποδισθεὶς ἐν τῷ «Φαίδρω» ὑπὸ τοῦ δαιμονίου δὲν ἀπῆλθεν, ἀλλ' ἠναγκάσθη νὰ παραμείνῃ καὶ νὰ εἴπῃ τὸν δεῦτερον περὶ τοῦ ἔρωτος λόγον, τὴν καλινερδίαν, πρὸς ἐπιανόρθωσιν τοῦ ἐκ τοῦ πρῶτου λόγου ἀμαίωτηματος καὶ πρὸς ἐπιανόν τοῦ ἔρωτος «Ἴνικ' ἔμελλον, ὦ γαῖε, τὸν ποταμὸν διαβῆναι, τὸ δαιμόνιον τε καὶ τὸ εἰωθὸς σημεῖόν μοι γίνεσθαι ἐγένετο' ἀεὶ δέ με ἐπίσχει ὃ ἂν μέλλω πράττειν, καὶ τινα φωνὴν ἔδοξα αὐτόθεν ἀκοῦσαι, ἢ με οὐκ ἔῃ ἀπιέναι πρὶν ἂν ἀφοσιώσωμαι, ὡς τι ἡμαρτηκότα εἰς τὸ θεῖον» (242bc). Ὁμοίως καὶ ὁ Ἀλκιβιάδης ἐν τῷ «Συμπόσιῳ», καίτοι κολλιέως θέλει νὰ μὴ ἴδῃ τὸν Σωκράτη μεταξὺ τῶν ζώντων, ὅμως ἀναγκάζεται ὑπὸ τῶν ἀδλημάτων αὐτοῦ νὰ παραμείνῃ παρ' αὐτοῦ «κατεζόμενος» καὶ «ἐκπληττόμενος»² ὑπὸ τῶν λόγων αὐτοῦ καὶ τέλος ἀπαιγγέλλει τὸν ἑπι-

ἐν τῷ «Συμπόσιῳ», οἱ ἀκούον τὸν Σωκράτη λέγοντα «ἐκπλήττεται» καὶ «κατέχεται» πρβλ. καὶ τὰ ἐν Φαίδρ. 231d «Δαιμόνιος μὲν γὰρ ὁ εἶπαίρε, ὥστε με ἐκπλαγῆναι», τὰ ὁποῖα λέγει ὁ Σωκράτης ἀκούσας τὸν ὅτι τοῦ Φαίδρου ἀναγνωσθέντα λόγον τοῦ Λυσίου. Πρῶστει τὰ ἐν Φαίδρ. 231d λεγόμενα ὑπὸ τοῦ Σωκράτους «...καὶ ἐπιόμενος συνεβόλεσθαι μετὰ σοῦ» καὶ 232b «τρίτη δὲ ἀπὸ Μουσῶν κατοικισθῆναι τε καὶ μανία, ...ἐγείρωσιν καὶ ἐπιβουλεύουσα...» πρβλ. πρὸς τὰ ἐν Συμπ. 218b λεγόμενα ὑπὸ τοῦ Ἀλκιβιάδου «πάντες γὰρ κεκαιονήκατε τῆς φιλοσόφου μανίας τε καὶ βουζυρίας».

1. Περὶ τῶν Σειρήνων πρβλ. καὶ Φαίδρ. 259ab.

2. Πρὸς τὰ ἐν Φαίδρ. 259ab λεγόμενα ὑπὸ τοῦ Σωκράτους (ἐν τῷ δευ-

νον αὐτοῦ μετὰ τὴν μομφήν, τὴν ὅποιαν ἀπέδωκεν εἰς αὐτὸν ὀνομάσας αὐτὸν σιληνὸν (216c).

Ἐν τῷ «Φαίδρῳ» ὁ Σωκράτης ἐν ἀρχῇ τοῦ δευτέρου λόγου αὐτοῦ λέγει περὶ τῶν δύο πρώτων λόγων, ὅτι ἡμάρτησαν περὶ τὸν Ἔρωτα, διότι ἐνεφάνισαν αὐτὸν ὡς τι κακόν, οὐχὶ ὡς θεὸν ἢ τι θεῖον, ὡς τῷ ὄντι εἶναι ὁ Ἔρως. Τὸ δὲ ἀστεῖον εἶναι, ὅτι ἂν καὶ οἱ δύο οὗτοι λόγοι οὐδὲν ὑγιές οὐδὲ ἀληθές εἶπον, ὅμως σεμνύονται ὅτι εἶναι τι τὸ σπουδαῖον· «εἰ δ' ἔστιν, ὥσπερ οὖν ἔστι, θεὸς ἢ τι θεῖον ὁ Ἔρως, οὐδὲν ἂν κακόν εἴη, τῷ δὲ λόγῳ τῷ νῦν δὴ περὶ αὐτοῦ εἰπέτην ὡς τοιούτου ὄντος· τῷ τῆς οὖν ἡμαρτανέτην περὶ τὸν Ἔρωτα, ἔτι τε ἢ εὐήθεια αὐτοῖν πᾶν ἀστεία, τὸ μὴδὲν ὑγιές λέγοντε μὴδὲ ἀληθές συμνύνεσθαι ὡς τί ὄντε, εἰ ἄρα ἀνθρωπίσκους τινὰς ἐξαπατήσαντε εὐδοκίμησεται ἐν αὐτοῖς» (242e - 243a). Παρόμοια πρὸς ταῦτα λέγει καὶ ὁ Ἀλκιβιάδης ἐν τῷ «Συμπόσιῳ», ὁ ὁποῖος ἐνόμιζε μὲν πρότερον, ὅτι τὸ ἐξωτερικὸν αὐτοῦ κάλλος εἶναι τι σπουδαῖον, ἢ ἐπαρῆ ὅμως μετὰ τοῦ Σωκράτους καὶ ἡ γνωριμία αὐτοῦ ἀπεκάλυψε τὴν μηδαμινότητα τοῦ κάλλους αὐτοῦ· ἐξαίρεται οὕτω διὰ τῆς συγκρίσεως ταύτης ἢ προσωπικότης τοῦ Σωκράτους καὶ αὐξάνεται ἡ μέγιστη αὐτοῦ ὑπεροχή, ὡς ἔχοντος ἀμήχανον κάλλος ἐν ἑαυτῷ ἔναντι τῆς ἐξωτερικῆς εὐμορφίας τοῦ Ἀλκιβιάδου· «ἡγούμενος δὲ αὐτὸν ἐσπουδακέναι ἐπὶ τῇ ἐμῇ ὥρᾳ ἔρμαιον ἡγησάμην εἶναι καὶ εὐτύχημα ἐμὸν θαυμαστόν, ὡς ὑπάρχον μοι χαρισσαμένῳ Σωκράτει πᾶντ' ἀκούσσαι ὅσαπερ οὗτος ἴδει· ἐφρόδουν γὰρ δὴ ἐπὶ τῇ ὥρᾳ θαυμάσιον ὅσον» (217a)¹· πρβλ. καὶ 219c «ποιήσαντος δὲ δὴ ταῦτα

τέρῳ λόγῳ αὐτοῦ) «ὀλίγοι δὴ λείπονται εἰς τὸ τῆς μνήμης ἱκανῶς πάρεστιν· αὐτὰ δέ, ὅταν τι τῶν ἐκεῖ ὁμοίωμα ἴδωσιν, ἐκπλήττονται καὶ οὐκέτ' (ἐν) αὐτῶν γίγνεται, ἢ δ' ἔστι τὸ πάθος ἀγνοῦσαι διὰ τὸ μὴ ἱκανῶς διασθάνεσθαι» καὶ 251a «...καὶ εἰ μὴ ἐδάδιε τὴν τῆς σφίδρα μανίας δόξαν, θύοι ἂν ὡς ἀγάλματι καὶ θεῷ παιδικοῖς» πρβλ. τὰ ἐν Συμπ. 215d «...ἐκνευληγμένοι ἐσμέν καὶ κατεχόμεθα, ἐγὼ γοῦν... εἰ μὴ ἐμελλον κορυμῇ δόξαι μεθύειν, εἶπον ὁμόσας ἂν ὑμῖν οἶα δὴ κέκονθα αὐτὸς...καὶ πάσχω ἔτι καὶ νυνί», 216cd «εὐ γὰρ ἴστε ὅτι οὐδεὶς ὑμῶν ταῦτον γινώσκει...», 216d «...καὶ ἐκπέπληκται, καὶ αὐτὸς ἀγνοῖ πάντα καὶ οὐδὲν οἶδεν».

Πρὸς τὰ περὶ τῆς σωφροσύνης τοῦ Σωκράτους ὑπὸ τοῦ Ἀλκιβιάδου λεγόμενα ἐν Συμπ. 216de ὡς περὶ ἐσωτερικοῦ ἀγαθοῦ, ἀντιθέτου πρὸς τὸ ἐξωτερικὸν σχῆμα καὶ ἀσφάτου εἰς τοὺς πολλούς, πρβλ. τὰ ἐν Φαίδρ. 250b περὶ τῆς δικαιοσύνης καὶ τῆς σωφροσύνης λεγόμενα, ὅτι δὲν παρέχονται αὐταῖς εἰς τὰ ἐπὶ γῆς ὁμοιώματα αὐτῶν οὐδὲν ἴσως, ἀλλὰ μετὰ δυσκολίας καὶ ὀλίγοι θεῶνται διὰ ἀνισχύριον ὀργάνων μέσῳ τῶν ἐνταῦθα εἰκόνων τὸ πρότυπον αὐτῶν.

1. Πρβλ. καὶ Ἀλκιβ. 101a «τὸν δὲ λόγον, ὃ ὑπερπεφρόνηκας, ἐθέλει

ἔμοῦ οὕτως τοσοῦτον περιεγένετό τε καὶ κατεφρόνησεν καὶ κατεγέλασεν τῆς ἔμῃς ὄρας καὶ ἵψρισεν καὶ ποῦ ἐκείνῳ γὰρ ὄρην τι εἶναι... ».

Ἐν τῷ «Φαίδρω» ὑπάρχει, πλὴν τῆς φυσικῆς σκηναγωγίας τοῦ παρὰ τὸν Ἠλιόν τόπου, περὶ τῆς ὁμοίας ἔγγραφη ἐν ἀρχῇ, καὶ μία ἰδιώτικος εἰσαγωγή, ἡ ὁμοία παρομοία ἀκριντῶ καὶ ἐν τῇ «Πολιτείᾳ» καὶ ἐν τοῖς «Νόμοις». Ἀρχεῖται δηλαδὴ ὁ διάλογος διὰ τῆς εἰσαγωγῆς τοῦ Φαίδρου, ὁ ὁμοίως προερχόμενος ἐκ τοῦ Λυσίου πορεύεται εἰς περιπατικὸν ἔξω τοῦ τόπου τῶν Ἀθηναίων¹. Ἡ πορεία αὕτη τοῦ Φαίδρου ἔξω τοῦ ἄστεως, εἰς τὴν ὁμοίαν λαμβάνει οὕτως ἕνα ἕνα ὡς συγκοινωνῶν καὶ συμμετόχον τὸν Σωκράτη, προδηλοῖ κατὰ τινα τρόπον καὶ τὴν πορείαν τῶν λόγων, ταῖς ὁμοίαις μέλλουσι νὰ διελθῶσι καὶ νὰ διανύσωσιν ἐν τῇ «Φαίδρω» τὰ δύο διαλεγόμενα πρόσωπα τοῦ διαλόγου, ὁ Σωκράτης καὶ ὁ Φαίδρος: «πρῶται, εἰ σοὶ σχολὴ προῖόντι ἀκούειν» (227b). Τὸ «προῖόντι» λεγόμενον πρὸς τὸν Σωκράτη ὑπὸ τοῦ Φαίδρου, πορευομένου εἰς περιπατικὸν ἔξω τοῦ ἄστεως, δὲν ἔχει μόνον τὴν ἔννοιαν τοῦ προερχομένου, προχωροῦν εἰς τὴν ὁδόν, ἀλλὰ μάλιστα καὶ κυριότητα τοῦ προβαίνειν καὶ προίγεσθαι εἰς λόγους².

διελθεῖν... οἷσι γὰρ δὴ εἶναι πρόιον μὲν καλλιστότερον καὶ μέγιστον... », ἐνθα ὁ Σωκράτης κατηγορεῖ τὸν Ἀλκιβιάδην, διότι ὑπερηφανιότατος διὰ τὸ ἔξωτερον αὐτοῦ κάλλος.

1. Ἐν μὲν τῇ «Πολιτείᾳ» ὑπάρχει πορεία τοῦ Σωκράτους καὶ τοῦ Γλαύκιωνος ἐκ τοῦ Πειραιῶς πρὸς τὸ ἄστυ (1337a «προσερχόμενοι δὲ καὶ θεωρήσαντες ἀπέμην πρὸς τὸ ἄστυ», 1337c «δοκίμῳ μοι πρὸς ἄστυ ὄρησθαι ὡς ἀκριντῆς»), ἐν δὲ τοῖς «Νόμοις» πορεία ἀπὸ τῆς Κνωσοῦ πρὸς τὸ ἄντρον καὶ τὸ ἱερὸν τοῦ Λιῶς (625h «πάντως δ' ἢ γὰρ ἐκ Κνωσοῦ ὁδὸς εἰς τὸ τοῦ Λιῶς ἄντρον καὶ ἱερὸν... ἰκανή... »).

2. Οὗ Friedländer, Platon II, σ. 486, τὴν ἀρχὴν τοῦ «Φαίδρου» παραβάλλει πρὸς τὴν τοῦ «Λύσιδος», διότι ἐν ἀμφότεροις τοῖς διαλόγοις τοῦτοις ὑπάρχει συνάντησις δύο προσώπων, ἀμφότερα δὲ ἄρχονται διὰ τῆς ἐρωτήσεως «ποιὸν δὴ καὶ πόθεν;». Ἀλλὰ ἡ σύνκτισσις τῆς εἰσαγωγῆς τοῦ «Φαίδρου» πρὸς τὴν «Πολιτείαν» καὶ τοῖς «Νόμοις» εἶναι βαθύτερα καὶ οὐσιαστικότερα.

3. Πρὸς, καὶ 227c «πρῶτα δὲ... λέγοις ἄν», 228h «ἀκριντῆρας ἄν τῷ νοσοῦντι περὶ λόγων ἀκούειν, ἰδὸν μὲν ἡμῶν, ὅτι ἔξω τὸν συγκοροβησάντα, καὶ προίγειν ἰστέλει». Ἡ πορεία εἰς τὴν ὁδὸν συντασσεται πρὸς τὴν πρόδον εἰς λόγους: πρὸς, καὶ Νόμ. 625h «...καὶ ἀνίστασθαι κατὰ τὴν ὁδόν... καὶ ταῖς ἡλικίαις πρόπον... τὸ διανυσθῆναι... λόγους τε ἀλλήλους παρμην-

Ἡ συμπόρευσις ὅμως τοῦ Σωκράτους μετὰ τοῦ Φαίδρου ἔξω τῶν Ἀθηνῶν, εἰς τὴν ὁποίαν ἀποβλέπει ὁ Φαῖδρος, ἵνα ἔχη συγκοινωνὸν τῆς μελέτης περὶ ἔρωτος καὶ βελτίου, δὲν εἶναι ἐξ ἀρχῆς πολὺ εὐκολος εἰς τὸν Σωκράτη, διότι οὗτος αἰσθάνεται πάντοτε ἀκμάζουσαν καὶ πιέζουσαν τὴν ἀνάγκην νὰ διατριβῇ συνεχῶς ἐν τῷ ἄστει, ἵνα ἐνταῦθα διατελῇ εἰς ἀδιάλειπτον καὶ διαρκῆ «ὀμιλίαν» μετὰ τῶν συμπολιτῶν αὐτοῦ, καρπούμενος ἐξ αὐτῶν ὅσα ὠφελήματα εἶναι δυνατόν νὰ προσπορίσῃ εἰς τινὰ ἢ μετὰ τῶν ἀνθρώπων κοινωνία πρὸς γνῶσιν ἑαυτοῦ καὶ πρὸς πνευματικὴν καὶ ἠθικὴν προκοπὴν¹. Ἀλλὰ αἴρεται εὐχερῶς ἡ δυσκολία αὕτη τοῦ Σωκράτους, διότι μετὰ τῆς ἔξω τοῦ ἄστεως πορείας καὶ ὡς ἀμοιβὴ τῶν τινῶν αὐτῆς θὰ συνυπάρξῃ καὶ ἡ «ἐστίασις» τῶν λόγων. Ἡ προσφερομένη οὕτως εἰς τὸν Σωκράτη ὡς ἀμοιβὴ τῆς ἐκ τῆς πόλεως ἐξόδου ὑπὸ τοῦ συμπεριπατητοῦ καὶ συνομιλητοῦ αὐτοῦ Φαίδρου ἀκρόασις λόγων θὰ εἶναι ἡ «προσήκουσα»² εἰς τὸν Σωκράτη, ὡς ὄντος τοῦ λόγου, περὶ τὸν ὁποῖον διέτριβον ὁ Φαῖδρος καὶ ὁ Λυσίας ἐν τῇ Μορυχίᾳ οἰκίᾳ καὶ τὸν ὁποῖον μέλλει νὰ ἀνακοινώσῃ ὁ Φαῖδρος εἰς τὸν Σωκράτη, κατὰ τινὰ τρόπον ἐρωτικοῦ. Τὰ δὲ ἐρωτικά εἶναι ἡ κυρία ἀσχολία τοῦ Σωκράτους τῶν «καλῶν χάριν».

Ὁ Σωκράτης, ἀκούσας παρὰ τοῦ Φαίδρου, ὅτι ἡ ἀκρόασις τῶν λόγων θὰ εἶναι εἰς αὐτὸν ἡ «προσήκουσα», δὲν φαίνεται κατὰ τὰ ὑπὸ τοῦ Φαίδρου λεγόμενα πρόθυμος νὰ ἀφήσῃ τοῦτον, πρὶν ἀκούσῃ παρ' αὐτοῦ τὰ τῆς διατριβῆς παρὰ τῷ Λυσίᾳ καὶ τοὺς λόγους, διὰ τῶν ὁποίων «εἰστία»³ αὐτὸν καὶ τοὺς ἄλλους ὁ Λυσίας. Διὰ τοῦτο καὶ

θουμένους τὴν ὁδὸν ἄκασαν οὕτω μετὰ ῥηστώνης διαπερᾶναι». Περβλ. καὶ Σημπ. 173b.

1. Ἴδὲ καὶ ἀνωτέρω.

2. Φαίδρ. 227c.

3. Φαίδρ. 227b. Ἡ «ἐστίασις λόγων» εἶναι ἐν πολλῇ καὶ συχνῇ χρήσει ὑπὸ τοῦ Πλάτωνος, ὁμοίως δὲ καὶ ἄλλαι παράλληλοι φράσεις, ὡς ἡ μετὰ τῆς λέξεως «*θολή*», δηλοῦσαι τὴν ἐν λόγοις εὐσχίαν. Περβλ. Πολ. 852b «Ἴθι δὴ... καὶ τὰ λοιπὰ μοι τῆς *ἐπιείκειας* ἀποπλήρωσον ἀποκρινόμενος ὡσπερ καὶ νῦν», 352b «*Ἐὐνοχῶ* τοῦ λόγου... *θαυρῶν*». Περβλ. καὶ Γοργ. 518e, Πολ. 354ab «*Ἐὰντα δὴ μοι... ἐπιείκεισθε ἐν τοῖς Βενδιδίοις*. — Ὑπὸ σοῦ γε... οὐ μέντοι καλῶς γε *ἐπιείκειται*, δι' ἑμαυτὸν ἀλλ' οὐ διὰ σέ», 611e·612a («...καὶ περιχρυσωθεῖσα (ἡ ψυχὴ) πέτρας τε..., ἅτε γῆν *ἐπιειωμένην*... ὑπὸ τῶν εὐδαίμωνων λεγομένων *ἐπιεικῶν*» Φαίδρ. 247e «καὶ τὰλλα ὡσαύτως τὰ ὄντα ὄντως θεασαμένη καὶ *ἐπιεικθεῖσα*...», 236e «*πῶς γὰρ ἴν οἶός τ' εἶην τοιαύτης θείης ἀπέχεσθαι*;», καὶ *πλεισταχῶς ἄλλαχῶς*).

Φαίνεται πρὸς τοῦτους, ὅτι καὶ ἡ ἄλλη ἢ συχνὴ παρὰ τῷ Πλάτωνι φρά-

λέγει ὁ Φαῖδρος, ὅτι μὴ δυνάμενος νὰ πράξῃ ἄλλως θὰ ἐκθέσῃ κατὰ τινι τρόπῳ τὰ περὶ ταύτης τῆς περὶ τοῦ Λυσίου διατριβῆς « Ἐμοὶ ὡς ἀληθῶς πολὺ κρείττω ἐστίν οὗτος ὅπως δύναιμι λέγειν, ὡς μοι δοκεῖς σὺ οὐδαμῶς με ἀγῆσαι ποῖν ἂν εἶπον ἡμῶς γέ πως. — Πάνυ γάρ σοι ἀληθῆ δοκῶ. — Οὕτωςαι τοίνυν ποιήσω... » (228cd). Τοῦς λόγους ταύτους ἐπαναλαμβάνει κατωτέρω ὁ Φαῖδρος πείζων τὸν Σωκράτη καὶ ἀναγκάζων αὐτὸν νὰ εἴπῃ ὅσα διαχωρίσθῃ ὁ Σωκράτης, ὅτι ἔχει ἐν τῷ αἰεῖν αὐτοῦ « ἀλλὰ διατρομήθητι ὅτι ἐντεῦθεν οὐκ ἄμεινον ποῖν ἂν σὺ εἴπῃς ἢ ἐρημίαι ἐν τῷ αἰεῖν ἔχειν. Ἰσμέν δὲ μόνου ἐν ἐρημίᾳ, ἐσχωμάτερος δ' ἐγὼ καὶ νεώτερος... καὶ μηδὲμιῶς πρὸς βίαν βλαβηθῆς, μᾶλλον ἢ ἐκὼν λέγειν » (231cd). Κατὰ παρόμοιον τρόπον ὁ Σωκράτης καὶ ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς « Πολιτείας » ἀναγκάζεται ὑπὸ τοῦ Πολυμάχου καὶ τῶν περὶ αὐτὸν νέων δικαστῶν τὴν πρὸς Ἀθήνας ἀφοδὸν νὰ παρισπείνῃ εἰς τὸν Πειραιᾶ καὶ νὰ διαλεχθῇ μετ' αὐτῶν « Ἡ τοίνυν ταύτων... κρείττω γένεσθε ἢ μέντε' αὐτοῦ. — Οὐκοῦν... ἔτε ἐν λείπεια, τὸ ἦν κείσομεν ἡμῶς ὡς χρὴ ἡμῶς ἀρεῖναι; — ... Ὡς τοίνυν μὴ ἀκουσομένων, οὕτω διασκεῖσθε » (Πολ., 327c).

Οὕτως, ἀφοῦ ὁ Φαῖδρος καὶ ὁ Σωκράτης, καθοδηγούμενος καὶ ἡγουμένου τοῦ Φαῖδρου, ἐξῆλθον τοῦ ἱατρῶς, ἀφίκοντο εἰς τόπον περὶ τὸν Ἰλισθὸν ποταμὸν, ὅπου ὁ Φαῖδρος κατακλιθεὶς εἰς ὥραϊαν τοποθεσίαν μετὰ τοῦ Σωκράτους ἀνεγινώσκει τὸν λόγον τοῦ Λυσίου.

Ὁ λόγος τοῦ Λυσίου ἐν τῷ « Φαῖδρῳ », ὡς ἀρετηρία τοῦ περὶ τοῦ ἔρωτος διαλόγου, μετὰ τῶν δύο ἄλλων Σωκρατικῶν λόγων — διὰ

αἰς « κατὰ τὸν λόγον » (πρβλ. Σημει. 177d) « ...ἐπειδὴ καὶ πρότερον κατέκειται (ὁ Φαῖδρος) καὶ ἔστιν ἄρα κατὰ τὸν λόγον », Φαῖδρ. 237b κ.ά.) εἶναι ἐλλημμένη ἐν τῶν συμπουσίῳν, ὅπως δηλαδὴ καὶ αἱ ἑρμηνεῖς « εὐστατὲς λόγον » καὶ « θάλην λόγον » καὶ τὰ ἀναλόγημα ῥήματα « εὐταῶ » καὶ « ἐρώχῳ ».

Ὁ Σωκράτης εἰς τὰ λεγόμενα τοῦ Φαῖδρου (237b) « πύσει, εἴ σοι σχολὴ προῖόντι ἀκούειν - ἀπακρίνεσθαι, ὅτι νομίζει ἀνώτερον πάσης ἀσχολίας νὰ ἀκούσῃ τὰ διατριφθέντα μετὰ τοῦ αὐτοῦ καὶ τοῦ Λυσίου » « οὐκ ἂν οἶα με κατὰ Πίνδαρον καὶ ἀσχολίας ἐπιτέτερον πρῶτον ποιήσασθαι τὸ σὴν τε καὶ Λυσίου διατριβὴν ἀκούσαι; ». Παρόμοια πρὸς ταῦτα τὰ ὑπὸ τοῦ Σωκράτους λεγόμενα λέγει ὁ Χαιρέφρων ἐν τῷ « Γοργίᾳ » παρακαλοῦντων τὸν περὶ ρητορικῆς διήλογον τοῦ Γοργίου πρὸς τὸν Σωκράτη « Ἐμοὶ δ' οὐδὲν καὶ αὐτῶ μὴ γένοιτο τωσαύτη ἀσχολία, ὅσπερ τωσαύτων λόγων καὶ οὕτω λεγομένων ἀγεμένῳ προουργαυτέροις τι γαστέσθαι ἄλλω ἀρίτετι » (458e). Πρβλ. προῦτι καὶ τὰ λεχθέντα ὑπὸ τοῦ Καλλικλέους, συμπληροῦντος τὸν Χαιρέφροντα « Νὴ τοῖς θεοῖς, ὦ Χαιρέφρων, καὶ μὲν δὴ καὶ αὐτὸς πολλὰς ἤδη λόγους παραγενόμενος οὐκ οὐδ' ἐπὶ πάσῃ ἡσθην οὕτως ὡσπερ γινώ' ὡσε' ἔρωγα, κἂν τὴν ἡμέραν ὅλην ἐθέλητε διαλέγεσθαι, χαρεῖσθε ».

τοῦ δευτέρου λόγου τοῦ Σωκράτους ἀποθεοῦται ὁ ἔρωσ καὶ εἰκονίζεται αὐτὸς ὁδεύων μετὰ τῆς ψυχῆς πρὸς τὸν ὑπερουράνιον τόπον, κατόπιν πορείας ἀνάντους καὶ τραχείας — ἀποτελεῖ τὴν τρίτην κλιμάκωσιν τῆς τεχνικῆς συνθέσεως τοῦ διαλόγου «Φαίδρου», διὰ τῆς ὁποίας ὁ Πλάτων ἀγωνιῶν καὶ μοχθῶν καὶ ἀλγῶν, ἀναβαίνει τὴν διαλεκτικὴν κλίμακα πρὸς κατάρτησιν τῆς ἀληθοῦς γνώσεως καὶ τῆς οὐσίας τῶν πραγμάτων. Ὁ λόγος τοῦ Λυσίου εἶναι τῷ ὄντι ἡ πρώτη βαθμὶς τῆς κλίμακος τῆς ὁδηγούσης πρὸς τὸν ἀληθῆ ἔρωτα, προσδοκῶν δὲ οὗτος τὴν ἄνοδον πρὸς τὸν κριτικὸν λόγον τοῦ Σωκράτους, ὁ ὁποῖος προσιβάζων περαιτέρω τὸ περὶ τοῦ ἔρωτος θέμα τοῦ διαλόγου ἄγει πρὸς τὴν ὑψίστην βαθμίδα, τοῦτο δὲ κατορθοῦται διὰ τοῦ δευτέρου λόγου τοῦ Σωκράτους, τῆς καλινωδίας. Ἡ τεχνικὴ αὕτη διαβάθμισις τῶν τριῶν λόγων ἐν τῷ «Φαίδρῳ», τοῦ λόγου δηλαδὴ τοῦ Λυσίου καὶ τῶν δύο λόγων τοῦ Σωκράτους, παρασκευάζουσα τὴν ἄνοδον εἰς τὴν ἰδέαν τοῦ καλοῦ, παρέχει τὴν τυπικὴν Πλατωνικὴν κλίμακα, διὰ τῆς ὁποίας γίνεται ἡ πορεία τοῦ ἀνθρώπου διὰ τραχείας καὶ ἀνάντους ἀναβάσεως ἀπὸ τῆς ἄρεως τῶν σκιῶν πρὸς τὴν θέαν τῆς οὐσίας καὶ τοῦ ὄντως ὄντος, πρὸς τὴν θέαν τοῦ ἡλίου αὐτοῦ καθ' αὐτὸν «ἐν τῇ αὐτοῦ χώρᾳ»¹.

Ἐν τῷ λόγῳ τοῦ Λυσίου ἐμφανίζεται ἡ συζυγία τοῦ «μὴ ἔραστοῦ» καὶ τοῦ «ἐραστοῦ» ἐν ἀντιδικίᾳ κατὰ τὴν προσπάθειαν αὐτῶν πρὸς κατάρτησιν τοῦ ἐρωμένου. Ἡ ἀντιδικία αὕτη μεταξὺ τοῦ μὴ ἐραστοῦ καὶ τοῦ ἐραστοῦ διεξάγεται διὰ στόματος τοῦ μὴ ἐραστοῦ, ὁ ὁποῖος ἀποβλέπων εἰς τὸ νὰ κυριαρχήσῃ τοῦ ἐρωμένου ἔξαιρει μὲν τὰς ἰδίους αὐτοῦ ἀρετὰς, ὑποτιμᾷ δὲ ἐκ παραλλήλου τὸν ἐραστήν, εἰς τὸν ὁποῖον ἀπονέμει κακίας μόνον καὶ ἐλαττώματα. Οὕτως ἐν τῷ Λυσιακῷ λόγῳ καταβιάσκει ὁ μὴ ἐραστὴς προσπάθειαν νὰ ἐλαττώσῃ ἐν σχέσει πρὸς ἑαυτὸν τὸν ἐραστήν εἰς τὰ ὅμιμα τοῦ ἐρωμένου καὶ νὰ πείσῃ τὸν ἐρώμενον, ὅτι αὐτὸς ὡς «μὴ ἐραστὴς» ὑπερέχει κατὰ πολὺ τοῦ ἐραστοῦ.

Ἐκεῖνοι, λέγει ὁ μὴ ἐραστὴς περὶ τῶν ἐραστῶν, μετανοοῦσι δι' ὅσα κατὰ ἠθέλον προῖξει ὑπὲρ τοῦ ἐρωμένου, ὅταν ἡ ἐπιθυμία αὐτῶν οὐρανοῦται. Τοῦναντίον εἰς τοὺς μὴ ἐραστὰς δὲν προσφέρεται τοιαύτη εὐκαιρία νὰ μεταμεληθῶσι, διότι δὲν ἔλκονται πρὸς τὸν ἐρώμενον ὑπὸ τῆς ἀνάγκης, ἀλλὰ ἔρχονται πρὸς αὐτὸν ἐκουσίως καὶ εὐεργετοῦσιν αὐτὸν καὶ ὠφελοῦσι κατὰ τὸ δυνατόν, μὴ παραμελοῦντες ὅμως τὸ παρίσταν τῶν οὐκείων αὐτῶν.

Ἄλλὰ ὁ λόγος τοῦ «μὴ ἐραστοῦ» πρὸς τὸν ἐρώμενον, ἐπιδιώκων-

1. Πολ. 516c - 516b.

τος νὰ πέσει αὐτόν, ὅπως χάρισθῃ εἰς αὐτόν, δὲν παύει τὴν οὐσίαν καὶ τὴν δύναμιν τοῦ ἔρωτος. Εἶναι μὲν ὁ λόγος οὗτος ἐρωτικός, ἀλλὰ ἄρχεται κατὰ τὴν κρίσιν τοῦ Σωκράτους ἀπὸ τῶν τελευταίων ἄρχεται ἀκόθεν θὰ ἔπρεπε νὰ λήξῃ. Σημειώτως δὲ πρὸς τὸ παρίδειγμα τῶν σοφιστῶν, οἱ ὅποιοι ἀπαρτίζονται τῆς ἐπιφανείας τῶν πραγμάτων καὶ ἀποβλέπουσι μὲν εἰς μόνον τὰ φαινόμενα, ἀπαφεύγονται δὲ νὰ ἐξετάσῃσι κατὰ βάθος τὰ πράγματα αὐτὰ, οὕτω καὶ ὁ λόγος τοῦ Λυσίου ἐν τῷ «Φαίδρω» ἀποφυγὴν τὴν διεύθυνσιν εἰς τὴν οὐσίαν τοῦ ἔρωτος στρέφεται πρὸς τὸν καθορισμὸν τῶν ὠφελημάτων, τὰ ὅποια παύει ὁ «μὴ ἐραστής» εἰς τὸν ἐρώμενον, εἶναι χάρισθῃ οὕτως εἰς αὐτόν, καὶ τῶν βλαβῶν, τῶν ὁποίων γίνεται πρόξενος εἰς τὸν ἐρώμενον ὁ ἐραστής. Ἀποβλέπων οὕτω πρὸς τὸν ἔρωτα ὁ «μὴ ἐραστής» καὶ σταθμιώμενος μόνον καὶ λογιζόμενος τὰ ἐκ τοῦ ἔρωτος ἀποτελέσματα προσπαθεῖ νὰ πέσῃ τὸν ἐρώμενον, ἕνα χάρισθῃ εἰς αὐτόν, χωρὶς νὰ διδῆται πρῶτον αὐτόν πρὸς τὸν ἔρωτα αὐτοῦ καθ' αὐτόν. Ἰσχυαίη δηλαδὴ ὁ «μὴ ἐραστής» ἐν τῷ λόγῳ τοῦ Λυσίου εἰς ἀντίθεσιν πρὸς ἑαυτόν, τὸ ὅποσον λέγει ὁ Πλάτων ἐν τοῖς «Νόμοις» καθορίζων, ὅτι δὲν πρέπει νὰ ἐξετάζωμεν τὰ διάφορα «ἐπιτηδεύματα» ἐκ μόνων τῶν ἐξ αὐτῶν προερχομένων ἀποτελεσμάτων, ἀλλὰ πρῶτον πρέπει νὰ ἀποβλέπωμεν εἰς τὰ «ἐπιτηδεύματα» αὐτὰ καθ' ἑαυτὰ, ἐξετάζοντες τὴν οὐσίαν αὐτῶν, ἂν εἶναι καθ' ἑαυτὰ καλὰ ἢ μὴ καλὰ¹, ἔπειτα δὲ νὰ ἐξετάζωνται τὰ ἐκ τούτων ἀποτελέσματα.

Ἡ ἰσχυαίη τοῦ Λυσίου ἐν τῷ «Φαίδρω» παύει, ὡς ἐλέχθη ἄνωτέρω, τὴν προσπάθειαν τοῦ ἐραστοῦ νὰ πέσῃ τὸν ἐρώμενον, ὅπως χάρισθῃ εἰς αὐτόν. Εἶναι ἄρα ἐν ἀπλοῦν ρητορικῶν κατασκευάσματι, τὸ ὅποσον ἀποβλέπει κατὰ τὸν χαρακτῆρα τῆς ρητορικῆς τέχνης, σημειώτως πρὸς τὰ περὶ τῆς ρητορικῆς διδασκαλίαι τῶν σοφιστῶν, εἰς τὴν δημιουργίαν πειθοῦς. Ἡ προσπάθεια ἡμῶς τοῦ «μὴ ἐραστοῦ» πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ σκοποῦ τούτου δὲν στηρίζεται εἰς τὴν γνώσιν τῶν πραγμάτων, διότι ἐκ τοῦ λόγου τοῦ Λυσίου ἐλλείπει ἡ ἀληθὴ γνώσις τῆς ἀληθινῆς οὐσίας τοῦ ἔρωτος αὐτοῦ καθ' ἑαυτὸν καὶ ἀνεξαρτήτως τῶν ἐξ αὐτοῦ ὠφελημάτων ἢ βλαβῶν, τὰ ὅποια ἔρχονται ὑστερον. Τὴν ἀληθῆ γνώσιν τοῦ ἔρωτος θὰ παύσῃ ὑστερον ὁ Σωκράτης διὰ τῶν δύο λόγων αὐτοῦ.

1. Νόμ. 638b «ἀλλὰ περὶ αὐτοῦ ἐκείνου ἐπιτηδεύματος περιφρονῆσαι λέγοντες πέθειαν ἡμᾶς αὐτούς, νέκρας δὲ καὶ ἡττας ἐκτός λόγου τὰ μὴ θῶμεν, λέγομεν δ' ὡς τὸ μὲν τοιούτ' ἐστὶν καλόν, τὸ δὲ τοιούδε οὐ καλόν».

Κατὰ ταῦτα ὁ λόγος τοῦ Λυσίου εἶναι συνήθης ρητορική ἄσκησις, πρὸς τὴν ὁποίαν ὁμοίως παρεῖχον οἱ σοφισταὶ εἰς τοὺς μαθητὰς αὐτῶν. Ὡς πρὸς τοῦτο δέ, ὡς πρὸς τὸν ἴδιον δηλαδὴ αὐτοῦ χαρακτήρα, ὁ λόγος τοῦ Λυσίου συμπέπτει πρὸς τὰ ὑπὸ τοῦ σοφιστοῦ Γοργίου ἐν τῷ φερωνύμῳ διαλόγῳ τοῦ Πλάτωνος λεγόμενα, ὅτι ἡ ρητορική εἶναι «πειθοῦς δημιουργός»¹, ἔργον δὲ αὐτῆς δὲν εἶναι τὸ διδάσκειν, ἀλλὰ τὸ πείθειν².

Τὰ περὶ τῆς πειθοῦς ἐν τῷ λόγῳ τοῦ Λυσίου λεγόμενα ἐν τῷ «Φαίδρῳ»³, ὡς χαρακτηριστικῆς ιδιότητος καὶ τοῦ «μὴ ἔραστοῦ» καὶ τοῦ ἔραστοῦ, ἐχόντων ἑκατέρου τὴν δύναμιν νὰ λέγῃ, ὅπως πείσῃ τὸν ἐρώμενον νὰ χαρισθῇ οὗτος εἰς αὐτόν, καθ' ἃ κρατοῦσιν ἐν Ἀθήναις, ἀπηχῶσι καὶ τὰ ὑπὸ τοῦ Πausανίου ἐν τῷ «Συμπόσιῳ» λεγόμενα, ὅτι ἐν Ἰλλίδι καὶ Βοιωτίᾳ καὶ πανταχοῦ ἔπου οἱ ἄνθρωποι δὲν ἔχουσι τὴν ἰκανότητα τοῦ λέγειν ὠρίσθη διὰ νόμου, ὅτι εἶναι καλὸν τὸ νὰ χαρίζονται οἱ ἐρώμενοι εἰς τοὺς ἔρασταίς, ἵνα οὕτως οἱ ἔρασταί, ἀδύνατοι ἄλλως τε νὰ λέγῳσιν ἐν ταῖς χώραις ταύταις, μὴ ἔχωσι πράγματα προσπειθοῦντες νὰ πείσωσι τοὺς νέους, ὅπως χαρισθῶσιν εἰς αὐτούς· «ἐν Ἰλλίδι μὲν γάρ καὶ ἐν Βοιωτοῖς, καὶ οὐ μὴ σοφοὶ λέγειν, ἀπλῶς νενομοθέτηται καλὸν τὸ χαρίζεσθαι ἔρασταίς, καὶ οὐκ ἂν τις εἴποι οὔτε νέος οὔτε παλαιὸς ὡς ἀισχρόν, ἵνα, οἴμαι, μὴ πράγματ' ἔχωσιν λόγῳ πειρώμενοι πείθειν τοὺς νέους, ἅτε ἀδύνατοι λέγειν» (182b). Ὁμοίως καὶ ὁ Σωκράτης ἐν τῷ πρώτῳ λόγῳ αὐτοῦ ἐν «Φαίδρῳ» ὑπὸ τὸν αὐτὸν σοφιστικὸν χαρακτήρα λέγει, ὅτι ὁ «αἰμύλος ἔραστῆς» καταβάλλει προσπείθειαν, ὅπως πείσῃ τὸν «καλὸν παῖδα», ὅτι πρέπει ἀντὶ τοῦ ἐρώντος νὰ προτιμήσῃ τὸν μὴ ἔραστὴν· «εἰς δὲ τις αὐτῶν αἰμύλος ἦν, ὅς οὐδενὸς ἦτιον ἐρῶν ἐπεπείκει τὸν παῖδα ὡς οὐκ ἐρῶν, καὶ ποτε αὐτὸν αἰτῶν ἐπειθεν ταῦτ' αὐτό, ὡς μὴ ἐρῶντι πρὸ τοῦ ἐρώντος δέοι χαρίζεσθαι» (237b).

1. Γοργ., 452e - 453a «Τὸ πείθειν ἔγωγ', οἷόν τ' εἶναι ταῖς λόγοις... — Νῦν μοι δοκεῖς δηλώσαι... ἐγγύτατα τὴν ῥητορικὴν ἦντινα τέχνην ἡγεῖ εἶναι, καὶ εἰ τι ἐγὼ συνέμι, λέγεις ὅτι πειθοῦς δημιουργός ἐστιν ἡ ῥητορική, καὶ ἡ πραγματεία αὐτῆς ἅπασα καὶ τὸ κεφάλαιον εἰς τοῦτο τελευτᾷ· ἢ ἔχεις τι λέγειν ἐπὶ πλέον τὴν ῥητορικὴν δύνασθαι ἢ πειθῶ τοῖς ἀκούουσιν ἐν τῇ ψυχῇ ποιεῖν;».

2. Γοργ., 458e «ῥητορικὸν γῆς ποιεῖν οἷός τ' εἶναι, ἐάν τις βούληται παρὰ σοῦ μανθάνειν; — Ναί. — Οὐκοῦν περὶ πάντων ὅσ' ἐν ἄλλῳ πιθανόν εἶναι οὐ διδάσκοντα ἀλλὰ πείθοντα; — Πάνυ μὲν οὖν».

3. 232d, 233ab.

Ὁ ἔρως, ὅπως εἰκονίζεται ἀπὸ τοῦ λόγον τοῦ Ἀριστοῦ ὑπὸ τοῦ μὴ ἔρῳντος ἐν τῇ « Φαίδρα », εἶναι ἔρως δουλείων εἰς τὰς ἡδονάς, εἶναι λοιπὸν ὁ ἔρως τύραννος ἀπὸ τοῦ ἐλευθέρων. Τοιοῦτον τὸν ἔρῳτα εἰκονίζει ὁ Πλάτων καὶ ἐν τῇ « Πολιτεία ». Ὁ ἔρως τῆς « Πολιτείας » δὲν εἶναι ἡ θεία μανία, ἡ ὁποία δίδεται ὡς δῶρημα κατὰ χάριν τῶν θεῶν πρὸς τοὺς ἀνθρώπους καὶ εἶναι ἡ χορηγὸς πάντων τῶν ἀγαθῶν εἰς αὐτούς. Οὗτος τὸν κεντρίον ἔργα ὑπὸ ἐπιθυμιῶν καὶ εἶναι τυραννικῶς ἐκείνου, τὸ ὁποῖον κατέχει, εἶναι ἔρως ἐν τῇ ὁποίᾳ κυριαρχεῖ τὸ « θηριώδες καὶ ἀγριεῖα » (571c), ἀποθεῖται δὲ τὸ « λογιστικὸν καὶ ἡμερον » (571c)· οὗτος δὲ ἐλεύθερος καὶ ἀπηλλαγμένος αἰσχρότης καὶ φρονήσεως ἀποτολμᾷ ὁ ἔρως αὐτός νὰ διαπραξῇ τὰ πάντα. Εἶναι ἔρως « ὑπάτερος καὶ μέγας κηρῆν »¹, « πρῶταίτης τῶν ἀργῶν καὶ τὰ ἔτοιμα² διενεργούμενων ἐπιθυμιῶν » (572e), ἀντίθετος ἄρα πρὸς τὸν ἀληθινὸν ἔρῳτα, ὁ ὁποῖος δὲν ἀποβλέπει εἰς τὰς ἐπιθυμίας τὰς διενεργούμενας τὰ ἔτοιμα, ἀλλὰ κινεῖται καὶ ἀγωνιᾷ πρὸς κατὰκτησιν τοῦ καλοῦ καὶ στροφήται πρὸς τὴν θέαν τοῦ ἀληθοῦς. Ὁ τοιοῦτος ἔρως, περὶ τὸν ὁποῖον βοήθησαν αἱ ἄλλαι ἀπειροὶ ἐπιθυμίαι, πλήρεις θυμηματίων³ καὶ μύρων καὶ στερῆ-

1. Παλ. 573a.

2. « Αἱ ἀργοὶ καὶ τὰ ἔτοιμα διενεργούμενα ἐπιθυμίαι » εἶναι αἱ μὴ ἐργαζόμενα καὶ κοπιῶσαι, αἱ ὁκνηραὶ καὶ νοσήραϊ ἐπιθυμίαι (δηλαδή αἱ μὴ παραξύνουσαι τοὺς ἀνθρώπους καὶ μὴ διεγείρουσαι τὸ διεγερτὸν αὐτῶν πρὸς ἐργασίαν) καὶ αἱ σκαταλόδοι καὶ κατατροφῶσαι τὰ ἔτοιμα. Αἱ ἐπιθυμίαι αὗται ἀνήκουσιν εἰς τὸν ἔρῳτα τύραννον καὶ εἰς τὸν ἀνταρτωχόντα πρὸς αὐτὸν τυραννικὸν ἀνθρώπον. Κατέχουσαι δὲ αὗται πάντα τὰ μέρη τῆς ψυχῆς, τὸ τε λογιστικὸν καὶ τὸ θυμιώδες καὶ τὸ ἐπιθυμητικόν, καὶ ἐξαρτῶνται πᾶσαι εἰς τὴν ἄλλαν ἐπιθυμίαν καὶ ἡδονήν, ὡς εἶναι ἡ ἀπὸ τοῦ μανθάνειν ἡδονή, ἡ ὁποία προσιδιᾷται μάλιστα εἰς τὸν φιλόσοφον, δὲν ἐπιτρέψουσιν εἰς αὐτὴν νὰ ἀσχοληθῇ περὶ ἄλλο τι καὶ νὰ ἐπιμεληθῇ αὐτοῦ. Εἶναι ἄρα αἱ « τὰ ἔτοιμα διενεργούμενα ἐπιθυμίαι » ἐχθραὶ καὶ τοῦ μανθάνειν καὶ τῆς ζήτησεως τῆς ἀληθείας. Πρὸς ταῦτα δύνανται νὰ παραλληλισθῶσιν ὅσα λέγει ὁ Πλάτων περὶ τῆς ἀφροντιστίας τῶν πολλῶν πρὸς τὴν ἀλήθειαν, αἱ ὁποῖαι ἀποφεύγοντες τοὺς κόπους πρὸς ζήτησιν αὐτῆς τρέπονται εἰς τὰ ἔτοιμα· « οὗτοι ἀταλαίπωροι τοῖς πολλοῖς ἢ ζήτησις τῆς ἀληθείας καὶ ἐπὶ τὰ ἔτοιμα μᾶλλον τρέπονται » (1, 20, 3).

3. Ἡ φράσις ἐν τῇ κεμένῳ τῆς « Πολιτείας » ἔχει ὡς εἴης « ...αἱ ἄλλαι ἐπιθυμίαι, θυμηματίων τε γέμονται καὶ μύρων... » (573a). Τῶσα λεγόμενα ὑπὸ τοῦ Πλάτωνος περὶ τῶν ἐπιθυμιῶν, ὡς νοσήματα τῆς ψυχῆς, κακοπαθοῦσης ὑπὸ τῶν ἀπείρων καὶ ἀερελευτήτων ἐπιθυμιῶν τοῦ σώματος, γέγονον εἰς τὴν μνήμην τὴν εἰκόνα τῆς νοσησῆς κόλτως ἐν τῇ « Οἰδιστιάδι τρυφάνῳ » τοῦ Σοφοκλέους ἐξ αἰτίας τοῦ φόνου τοῦ Λαίου· « πόλις δ' ὁμοῦ μὲν θυμηματίων γέμοι, | ὁμοῦ δὲ κακίων τε καὶ στενεγαμίτων » (4 - 6).

νων και οἴνων και τῶν ἄλλων παρομοίων ἡδονῶν, ὅταν αὐξηθῆ ἐπὶ τὸ ἔσχατον, τότε ἀκολουθεῖται ὑπὸ μανίας και κατέχεται ὑπὸ οἴστρου («οἴστρεῖ») ¹, ἐὰν δὲ εὖρη ἐν τῇ ψυχῇ οὗτος ὁ προστάτης αὐτῆς ἐπιθυμίας τινὰς χρηστὰς και αἰδήμονας και «δόξας» τοιαύτας, φρονεῖ αὐτὰς και ἔξω αὐτῆς ἀκωθεῖ, ἕως ὅτου ἀποκαθήρη αὐτὸν ἀπὸ τῆς σωφροσύνης και καταστήσῃ πλήρη «μανίας ἐπακτοῦ» (573ab). Ἡ «ἐπακτός» αὕτη μανία, εἰσελευνουσα ἔξωθεν ὡς νόσημα τῆς ψυχῆς, κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὴν ἐκ θεῶν μανίαν, κυριαρχεῖ τῆς ψυχῆς διὰ τῶν παρανόμων ἐπιθυμιῶν και κατατυραννεῖ αὐτὴν και ἔλκει πρὸς τὰ κάτω. Ὁ κατεχόμενος δὲ ὑπὸ τοιαύτης μανίας και νοσῶν τὰς φρένας (ὁ «ὀποκεκινητός» Πολ. 573c) ² ἐπιχειρεῖ και ἐλπίζει, ὅτι εἶναι δυνατὸς οὐ μόνον τῶν ἀνθρώπων, ἀλλὰ και τῶν θεῶν νὰ ἄρχῃ. Τοιοῦτος ὢν ὁ «Ἔρωσ τυράννος» και ἐνοικῶν ἐντὸς τῆς ψυχῆς διακυβερονᾶ τὰ μέρη αὐτῆς ἅπαντα (573d).

Ὅτι δὲ ὑπάρχουσι πολλὰ τὰ κοινὰ μεταξὺ τοῦ ἐνῆτου βιβλίου τῆς «Πολιτείας», ἐκ τοῦ ὁποῖου παρελήφθησαν τὰ ἀνωτέρω περὶ τοῦ ἔρωτος τυράννου λεχθέντα, και τοῦ ἐν τῷ «Φαίδρῳ» ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ Λυσίου φερομένου λόγου, ταῦτο ἴδι καταστή πρὸς τούτοις φανερόν και ἐκ τῆς παραθέσεως τῶν κάτωθι παραλλήλων χωρίων, ἐν τοῖς ὁποῖοις ἐκφράζεται ἡ αὕτη ἰδέα, ἵνα ἀποδειχθῆ δι' αὐτοῦ μάλιστα τοῦ Πλάτωνος δι' ἀντιμαρτυρητικῶν, ἐξ αὐτοῦ εἰλημμένων, και ἀδιαφιλονικητῶν τεκμηρίων, ὅτι ὁ ἔρωτικὸς λόγος τοῦ Λυσίου εἶναι ἔργον τοῦ Πλάτωνος.

Ἐν τῷ ἐνῆτῳ βιβλίῳ τῆς «Πολιτείας» ὁ διάλογος διεξάγεται μεταξὺ τοῦ Σωκράτους και τῶν δύο ἀδελφῶν τοῦ Πλάτωνος, τοῦ Ἀδειμάντου δηλαδὴ και τοῦ Γλαύκωνος, και στρέφεται περὶ τὸ θέμα τῆς τυραννίδος, τῆς γενέσεως και τοῦ εἶδους αὐτῆς. Ὁ Σωκράτης εὐθύς ἐν ἀρχῇ τοῦ ἐνῆτου βιβλίου θέτει τὸ πρόβλημα ὡς ἑξῆς: «Αὐτὸς δὲ λοιπός... ὁ τυραννικὸς ἀνὴρ σκέψασθαι, πῶς τε μεθίσταται ἐκ δημοκρατικοῦ, γενόμενός τε ποῖός τις ἔστιν και τίνα τρόπον ζῆ, ἄθλιον ἢ μακάριον» (571a). Ἀλλὰ πρὸς καθορισμὸν τοῦ τρόπου, διὰ τοῦ ὁποῖου ὁ

1. Ἱερὸν. Φαίδρ. 251c «... ὥστε πῦσα κεντωμένη κύκλω ἢ ψυχῇ οἴστρεῖ και ὀδονᾶται...».

2. Ὁ μὲν «ὀποκεκινητός» ἐν τῇ «Πολιτείᾳ» εἶναι ὁ ὑπὸ «ἐπακτοῦ μανίας» κατεχόμενος, ὁ δὲ «κεκινημένος» ἐν τῷ «Φαίδρῳ» εἶναι ὁ ὑπὸ μανίας «γενόμενης ἀπὸ θεῶν» κατεχόμενος, αἷσις νὰ ὑπερτιμᾶται τοῦ κατ' ἀνθρώπου πάφρονος: «... μηδὲ τις ἡμᾶς λόγος θεωρεῖται δεδιττόμενος ὡς πρὸ τοῦ κεντωμένου τὸν πάφρονα δεῖ προαιρεῖσθαι φίλον» (Φαίδρ. 251b).

τυραννικός ἀνὴρ μετατίθεται ἐκ τοῦ δημοκρατικοῦ, καὶ τοῦ εἶδους αὐτοῦ καὶ τοῦ τρόπου, καθ' ὃν ζῆ, εἶναι ἀνάγκη κατὰ τὸν Σωκράτη νὰ προσηγηθῆ ἱκανῆ καὶ σαφῆς διαίρεσις τῶν ἐπιθυμιῶν, ὅποῃαι καὶ ὄψομαι εἶναι αὐταί, διότι μέχρι τοῦδε τὸ θέμα τοῦτο δὲν ἐξητιάσθη δεόντως. Οὕτως δὲ πρὸς τὸν Ἀδεύμαντον πρῶτον καὶ τὸν Γλαύκωνα ὑστερον, « τὸν διαδεξιόμενον τὸν λόγον » παρὰ τοῦ Ἀδεύμαντου, διάλογος τοῦ Σωκράτους διατρέβει περὶ τὸ ποιὸν καὶ τὸ ποσὸν τῶν ἐπιθυμιῶν. Πρῶτον δὲ πρὸς τὸν χαριεκτήρα καὶ τὴν ποιότητα τοῦ τυραννικοῦ ἀνθρώπου ὁ Πλάτων κατασκευάζει τὸν ἔρωτα τύραννον, ὁ ὅποιος κατέχων πάντα τὰ μέρη τῆς ψυχῆς καὶ δεσπόζων αὐτῆς ἀναγκάζει αὐτὴν νὰ εἶναι δοῦλη εἰς αὐτὴν, ἀκριβῶς ὅπως ὁ ἀνθρώπος τύραννος ὑποδουλοῖ καὶ ὑποτάσσει εἰς αὐτὸν ὅλην τὴν πόλιν εἰς οὐδὲν ὑπέκλιον πλὴν εἰς τὰς παρανόμους ἐπιθυμίας καὶ πάντα ὧν ἔταιμος νὰ διαπραξῆ.

Αἱ ἐπιθυμίαι τοῦ ἔρωτος τυράννου, ἀντιστοιχοῦσιν δὲ καὶ τοῦ τυραννικοῦ ἀνθρώπου, λέγει ὁ Σωκράτης, εἶναι πολλαὶ καὶ δειναί, αὐταὶ δὲ συνεχῶς, ἡμέρας τε καὶ νυκτός, πληθύνονται, ἄλλων νέων ἀδιαλείπτως φρομένων παρὰ τὰς ὑπαρχούσας καλαιαίς, καὶ ἔχουσιν ἀνάγκην πολλῶν πρὸς πλήρωσιν. Αὐτὸ τοῦτο κατασπαταλῶνται αἱ πρόσοδοι καὶ ἔπειτα εἰς τοῦτο ἀκολουθοῦσι δανεισμοὶ καὶ ἀραιρέσεις τῆς ὑπαρχούσης περιουσίας. Ὅταν δὲ τὰ πάντα ἐκλείπωσιν, ἐπειδὴ αἱ μὲν ἐπιθυμίαι εἶναι πολλαὶ καὶ ἀκαταπαύστως ἄλλαι νέαι καὶ σφοδραὶ ἐπράζονται, οἱ δὲ κατεχόμενοι ὑπ' αὐτῶν ὡς ἐλιανόμενοι ὑπὸ κέντρων, τοῦ τυράννου ἔρωτος ἡγουμένου τῶν ἐπιθυμιῶν ὡς δορυφόρων αὐτοῦ, μαίνονται, τότε εἶναι ἀνάγκη νὰ ἐρευνησῶσιν οὗτοι ποῖος ἔχει τι, τὸ ὅποιον εἶναι δυνατόν νὰ ἀραιρέσῃ δι' ἀπάτης ἢ διὰ τῆς βίας. Καὶ εἶναι προσέτι ἀνάγκη νὰ συγκομίσωσιν οὗτοι πανταχόθεν ἢ ἄλλως νὰ κατέχωνται ὑπὸ ὀδυνῶν καὶ πόνων.

Ἐἰς τοιαύτας καὶ τοσαύτας ἐπιθυμίας δουλεύων οὗτος ὁ ὑπὸ τοῦ ἔρωτος τυράννου κρατούμενος βιάζεται¹ τέλος καὶ τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα καὶ ἀραιρεῖ ἀπ' αὐτῶν τὸ ἀνήκον εἰς αὐτοὺς μέρος.

Πολ. 574a « Ἄρ' οὖν, ὡσπερ αἱ ἐν αὐτῷ ἡδοναὶ ἐπιγιγνώμεναι τῶν ἀρχαίων πλέον εἶχον καὶ τὰ ἐκείνων ἀφηροῦντο, οὕτω καὶ αὐτὸς

1. Ὁ Πλάτων τοῦτον τὸν τυραννικὸν ἀνθρώπον ἔχει πρὸ ὀφθαλμῶν γοῦρων ἐν Ἐπιστ. Ζ 331c τὰ ἔξης « πατέρα δὲ ἢ μητέρα οὐχ ὅστιον ἡγοῦμαι προσβιάζεσθαι μὴ νόσφ παραφροσῆνης ἐχομένους, εἰάν δέ τινα καθροσάτω ζῶσι βλον, αὐτοῖς ἀρέσκοντα, ἐμοὶ δὲ μὴ, μήτε ἀπεχθάνεσθαι, μήτεν κοσμετοῦντα μήτε δὴ κολακεύοντά γε ὁμνηρεταῖν αὐτοῖς, πληρώσεις ἐπιθυμιῶν ὁπορεύοντα ἕς αὐτοὺς ἀσπαζόμενος οὐκ ἂν ἐθέλωμι ζῆν ».

ἀξιώσει νεώτερος ὢν πατρός τε καὶ μητρός πλέον ἔχειν, καὶ ἀφαιρεῖσθαι, ἐὰν τὸ αὐτοῦ μέρος ἀναλώσῃ, ἀπονειμάμενος τῶν πατρῶων; — Ἄλλὰ τί μὴν; ἔφη».

Πολ. 574bc « Ἄλλ', ὦ Ἀδείμαντε, πρὸς Διός, ἔνεκα νεωστὶ φίλης καὶ οὐκ ἀναγκαίας ἑταίρας γεγονυίας τὴν πάλαι φίλην καὶ ἀναγκαίαν μητέρα, ἢ ἔνεκα ὄρατον νεωστὶ φίλου γεγονότος οὐκ ἀναγκαίου τὸν ἄωρόν τε καὶ ἀναγκαῖον προσβύτην πατέρα καὶ τῶν φίλων ἀρχαιότατον δοκεῖ ἂν σοὶ ὁ τοιοῦτος πληγαῖς τε δοῦναι καὶ καταδουλώσασθαι ἂν αὐτούς ὑπ' ἐκείνοις, εἰ εἰς τὴν αὐτὴν οἰκίαν ἀγάγοιτο; — Ναὶ μὰ Δία, ἢ δ' ὅς. — Σφόδρα γε μυχάριον... ἔοικεν εἶναι τὸ τυραννικὸν ὑδὸν τεκεῖν ».

Ἐν τοῖς ἀνωτέρω παρατεθεισὶ χωρίοις ὁ Σωκράτης ἀπευθυνόμενος πρὸς τὸν Ἀδείμαντον, τὸν ἕτερον τῶν μετ' αὐτοῦ διαλεγομένων ἀδελφῶν τοῦ Πλάτωνος, λέγει, ὅτι αἱ ἐκείναι ἐπιγινόμεναι ἐν τῇ ψυχῇ τοῦ τυραννικοῦ ἀνθρώπου, τοῦ θητεύοντος εἰς τὸν ἔρωτα τύραννον, νέαι ἡδοναὶ ἐπιδιώκουσι νὰ πλεονεκτῶσι (νὰ ἔχωσι πλείονα) τῶν παλαιῶν ἡδονῶν καὶ ἀφαιροῦσι τὰ ἀνήκοντα εἰς ἐκείνας. Κατὰ τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ αὐτὸς ὁ τυραννικὸς ἀνθρώπος, ἐπειδὴ εἶναι νεώτερος κατὰ τὴν ἡλικίαν τοῦ τε πατρός καὶ τῆς μητρός, θὰ ἐγείρῃ τὴν ἀξίωσιν νὰ πλεονεκτῇ αὐτῶν καὶ θὰ ἀφαιρέσῃ, ἐὰν τὸ ἴδιον αὐτοῦ μέρος τῆς περιουσίας καταναλώσῃ, τὸ ὑπόλοιπον τῆς πατρικῆς περιουσίας.

Λέγει πρὸς τούτοις ὁ Σωκράτης πρὸς τὸν Ἀδείμαντον, ὅτι ὁ ὑπὸ τοιοῦτου ἔρωτος κυριαρχούμενος τυραννικὸς ἀνθρώπος ἔνεκα ἑταίρας τινός, ἢ ὁποῖα μὴ οὔσα συγγενῆς ἐγένετο νεωστὶ εἰς αὐτὸν φίλην, τὴν παλαιὰν φίλην καὶ συγγενῆ μητέρα, ὁμοίως δὲ καὶ τὸν γέροντα πατέρα, ὁ ὁποῖος εἶναι ὁ ἀρχαιότατος τῶν φίλων, ἔνεκα νέου τινός ὄρατου φίλου παραδίδει εἰς κικώσεις ἀμφοτέρους αὐτούς, τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα, καὶ ἄγει αὐτούς εἰς δουλείαν ἐκείνων τῶν νέων φίλων, ἐὰν ὀδηγήσῃ αὐτούς εἰς τὴν αὐτὴν οἰκίαν.

Ἐν ἄλλοις λόγοις ὁ Σωκράτης λέγει ἐνταῦθα, ὅτι αἱ νέαι ἡδοναὶ καὶ ἐπιθυμίαι κικωποιοῦσαι τὰς παλαιὰς ἐπιθυμίας καὶ ἡδονὰς ἀποδιώκουσιν αὐτὰς ἕκ τῆς ψυχῆς τοῦ τυραννικοῦ ἀνθρώπου ὁμοίως δὲ καὶ οἱ νέαι ὄρατοὶ φίλοι αὐτοῦ κικωποιοῦσι καὶ ὑποδουλοῦσιν εἰς ἑαυτούς τοὺς παλαιωτάτους φίλους καὶ συγγενεῖς, ὡς εἶναι μάλιστα ὁ πατήρ καὶ ἡ μήτηρ. Θέλει τουτέστιν ἐν ὀλίγοις νὰ δηλώσῃ ὁ Σωκράτης, ὅτι αἱ ἐπιθυμίαι τοῦ τοιοῦτου ἀνθρώπου καὶ αἱ ἡδοναὶ συνεχῶς ἐναλλασσόμεναι καὶ οὐδέποτε παριστάμεναι αἱ αὐταὶ παρέχουσιν αὐτὸν ἀσταθῆ καὶ ἀναξιόπιστον, ἔπειδὴ ἀντὶ τῶν παλαιῶν φίλων ἀντικαθίστῃ νέους.

Ὁ Πλάτων περιλλάλλως πρὸς ταῦτα καὶ ἐν τῇ «Πολιτείᾳ» ἐν τῷ λόγῳ τοῦ Λυσίου ἐν «Φαίδρῳ» λέγει τὰ ἑξῆς:

Φαίδρ. 231bc «ἔτι δὲ εἰ διὰ τούτου ἄξιον τοὺς ἐρωῶντας περὶ πολλοῦ ποιεῖσθαι, ὅτι ταύτους μάλιστα φασιν φιλεῖν ὧν ἂν ἐρωῶσιν, καὶ ἔτοιμοι εἶσι καὶ ἐκ τῶν λόγων καὶ ἐκ τῶν ἔργων τοῖς ἄλλοις ἀπεχθανόμενοι τοῖς ἐρωμένοις χαρίζεσθαι, ζήδιον γνῶναι, εἰ ἀληθῆ λέγουσιν, ὅτι ὅσων ἂν ὑστερον ἐρωθῶσιν, ἐκείτους αὐτῶν περὶ πλεονος ποιήσονται, καὶ ὄψλον ὅτι, εἰ ἐκείτους δοκῆ, καὶ τούτους κακῶς ποιήσουσιν».

Τίθεται δηλαδή τὸ ζήτημα, ἂν οἱ ἐρωῶντες εἶναι ἄξιοι προτιμήσεως ὑπὸ τῶν ἐρωμένων μᾶλλον ἢ οἱ μὴ ἐρωῶντες, ἐπειδὴ ἰσχυρίζονται οἱ ἐρωῶντες, ὅτι τοὺς ὑπ' αὐτῶν ἐρωμένους ἀγαπῶσι παρὰ πλὴν καὶ εἶναι πρὸς τούτους ἔτοιμοι διὰ λόγων καὶ δι' ἔργων καθιστάμενοι εἰς τοὺς ἄλλους μισητοὶ νὰ χαρίζονται εἰς τοὺς ἐρωμένους. Ἀλλὰ εἶναι εὐκόλον νὰ διαπιστωθῆ, ὅτι δὲν λέγουσιν οὗτοι τὴν ἀλήθειαν, διότι ὅσους ὑστερον ἠθέλον ἀγαπήσει, ταύτους θὰ θέσωσιν εἰς ὑψηλοτέρην μοῖραν τῶν παλαιῶν ἐρωμένων, καὶ εἶναι προσηκόν φανερόν, ὅτι, εἰν φανῆ καλὸν τοῦτο καὶ εἶναι ἀρεστὸν εἰς τοὺς νέους ἐρωμένους, θὰ κακοποιήσωσιν οἱ ἐρωῶντες τοὺς παλαιούς.

Ἐὰν εἰς τὴν θέσιν τῶν παλαιῶν ἐρωμένων τοῦ Λυσιακοῦ λόγου, οἱ ὅποιοι ἐκτοπίζονται ἐκ τῆς ψυχῆς τοῦ ἐρωῶντος ὑπὸ τῶν νέων ἐρωμένων, θέσωμεν τὰς ἐν τῇ «Πολιτείᾳ» «ἀρχαίας ἡδονάς», τὰς ὁποίας ἀπομακρύνουσι ἐκ τῆς ψυχῆς τοῦ κτεχομένου ὑπὸ τοῦ ἐρωτος τυράννου αἱ νέαι ἡδοναί, αἱ συνεχῶς παρὰ τὰς παλαιὰς «καταβλαστήνουσαι», τότε θὰ ἔχωμεν τὴν ταυτότητα τῶν χαρίων τούτων καὶ ὡς κοινὸν συγγραφεῖα αὐτῶν τὸν Πλάτωνα.

Τὸ αὐτὸ θὰ συμβῆ εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ τυραννομένου ὑπὸ τοῦ τοιούτου ἐρωτος καὶ ὡς πρὸς τὰς παλαιὰς ἀντιλήψεις, τὰς ὁποίας εἶχεν οὗτος ἐκ παιδικῆς ἡλικίας περὶ τῶν καλῶν καὶ αἰσχυρῶν. Αὗται θὰ ἐκτοπισθῶσιν ὑπὸ τῶν νέων, αἱ ὁποῖαι ἀκολουθεῖσαι ὡς δορυφόροι εἰς τὸν ἐρωτικὸν τυράννον θὰ συγχυροαρχήσωσι μετ' αὐτοῦ τῶν παλαιῶν (Πολ. 574de).

Οἱ ὑπὸ τοῦ ἐρωτος τυράννου τυραννοῦμενοι, λέγει ὁ Πλάτων ἐν τῇ «Πολιτείᾳ», διάγουσι τὸν βίον αὐτῶν ἄπεινα οὐδὲνα ἔχοντες οὐδέποτε φίλον, πάντοτε δὲ εἶναι δεσπόται τινὸς ἢ δοῦλοι εἰς ἄλλο. Ἀλλὰ πρὸς τὴν ἐλευθερίαν καὶ τὴν ἀληθῆ φιλίαν οἱ τυραννικοὶ ἄνθρωποι εἶναι πάντοτε ξένοι. Αἰὰ τοῦτο ὀρθῶς θὰ ἠδυνιῶμεθα νὰ ὀνομάσωμεν τοὺς τοιούτους ἀνθρώπους, τοὺς ὑπὸ τοῦ ἐρωτος τυράννου δηλαδή

κυριαρχουμένους, ἀναξιοπίστους· « Ἐν παντί ἄρα τῷ βίῳ ζῶσι φίλοι μὲν οὐδέποτε οὐδενί, ἀεὶ δὲ του θεσπίζοντες ἢ δουλεύοντες ἄλλω, ἐλευθερίας δὲ καὶ φιλίας ἀληθοῦς τυραννικῆ φύσις ἀεὶ ἄγευστος... Ἄρ' οὖν οὐκ ὀρθῶς ἂν τοὺς τοιοῦτους ἀπίστους καλοῖμεν; » (575a).

Οἱ ἐρασταὶ ἐν τῇ «Φαίδρῳ» κατὰ τὸν λόγον τοῦ Λυσίου, ἀφοῦ πείσωσι τοὺς ἐρωμένους νὰ διακείνται ἐχθρικῶς πρὸς τοὺς ἄλλους, ἐπιτυγχάνουσι νὰ μένωσιν οἱ ἐρώμενοι ἐρημοὶ φίλων. Ὁμοίως αὐτοὶ οἱ ἐρασταὶ κατὰ τὰ λεγόμενα ὑπὸ τοῦ μὴ ἐραστοῦ, ἐὰν σβεσθῇ ἡ ἐπιθυμία αὐτῶν, εἶναι ἀδύνατον ἂν θὰ παραμείνωσι καὶ εἰς τὸ μέλλον φίλοι πρὸς τοὺς παλαιοὺς ἐρωμένους. Τοῦναντίον οἱ μὴ ἐρασταὶ ἀποβλέπουσιν ἄνευ φθόγου εἰς τὰς μετὰ τῶν ἄλλων συναναστροφὰς τῶν ἐρωμένων αὐτῶν, διότι νομίζουσιν, ὅτι θὰ ἔχωσιν ἐκ τούτων ὠφελείας οἱ ἐρώμενοι· διὰ τοῦτο ὑπάρχει πολὺ μεγαλυτέρα ἐλπίς νὰ ἀναπτυχθῇ ἐκ τούτου μεταξὺ αὐτῶν, τῶν μὴ ἐρώντων καὶ τῶν ἐρωμένων, φιλία μᾶλλον ἢ ἐχθρὰ· « πείσαντες μὲν οὖν ἀπεχθέσθαι σε τούτοις εἰς ἐρημίαν φίλων καθιστάσιν... ὅσοι δὲ μὴ ἐρώντες ἔτυχον, ἀλλὰ δι' ἀρετὴν ἔπραξαν ὧν ἐδέοντο, οὐκ ἂν ταῖς συναῶσι φθονοῖεν, ἀλλὰ τοὺς μὴ ἐθέλοντας μισοῖεν, ἠγούμενοι... ὑπὸ τῶν συνόντων ὠφελείσθαι, ὥστε πολὺ πλείων ἐλπίς φιλίαν αὐτοῖς ἐκ τοῦ πράγματος ἢ ἐχθρὰν γενέσθαι » (Φαίδρ. 232de)· πρβλ. καὶ 232c - 233a « ...ὥστε ἀδύνατον αὐτοῖς εἶ ἔτι τότε βουλήσονται φίλοι εἶναι, ἐπειδὴν τῆς ἐπιθυμίας παύσονται· τοῖς δὲ μὴ ἐρώσιν, οἱ καὶ πρότερον ἀλλήλοισ φίλοι ὄντες... »¹.

Κατὰ ταῦτα ὁ ὑπὸ τοῦ ἐρωτος τυράννου κατεχόμενος ἐν τῇ «Πολιτείᾳ», ὡς καὶ ὁ ἐραστῆς τοῦ Λυσιακοῦ λόγον, καθὼς οὗτος φιλοτεχνεῖται ὑπὸ τοῦ μὴ ἐραστοῦ, οὐδεμίαν σταθερότητα φιλίας παρέχουσι, πᾶσαι δὲ αἱ πράξεις αὐτῶν φέρουσιν εἰς ἐχθρότητα πρὸς τὰ παλαιὰ ἕνεκα τῆς βουλιμίας καὶ τῆς ἀκορέστου πείνης τῶν ἐπιθυμιῶν αὐτῶν, αἱ ὁποῖαι συνεχῶς νέαι ἐπιγινόμεναι καὶ ἀλλεπάλληλοι φερόμεναι, τῶν παλαιῶν πανομένων, ἔχουσι καταστήσει δοῦλον τὸν ἔχοντα αὐτάς.

Οὕτω κατὰ τὸν Σωκράτη ἐν τῇ «Πολιτείᾳ» εἰς τὸν τυραννικὸν ἄνθρωπον, ὡς ἀντίστοιχον τοῦ ἐρωτος τυράννου, πρέπει νὰ ἀποδοθῶσιν αἱ ιδιότητες, αἱ ὁποῖαι ἀπεδόθησαν καὶ πρότερον εἰς αὐτόν, ἔτι μᾶλλον ὅταν ἔχη τὴν ἀρχήν, αἱ ιδιότητες δηλαδή τοῦ φθονεροῦ, ἀπίστου, ἀδίκου, τοῦ ἄνευ φίλων, ἀνοσίου, τοῦ ἔχοντος καὶ τρέφοντος πᾶσαν κακίαν· « Οὐκοῦν καὶ πρὸς τούτοις ἔτι ἀποδώσωμεν τῷ ἀνδρὶ (δηλ. τῷ τυραννικῷ, ὁ ὁποῖος δουλεύει εἰς τὸν ἐρωτα τύραννον) καὶ ἂν τὸ

1. Πρβλ. καὶ 233d « ...οὐτ' ἂν πιστοὺς φίλους ἐκεκτήμεθα... ».

πρότερον εἶπομεν, ὅτι ἀνάγκη καὶ εἶναι καὶ ἔτι μᾶλλον γίνεσθαι αὐτῷ ἢ πρότερον διὰ τὴν ἀρχὴν φθονερῶ, ἀπίστω, ἀδίκω, ἀφίλω, ἀνοσίω καὶ πείσης κακίας παρορκεῖ τε καὶ τροφεῖ, καὶ ἐξ ἀπείντων τούτων μάλιστα μὲν αὐτῷ δυσταχεῖ εἶναι, ἔπειτα δὲ καὶ τοὺς πλησίον αὐτῷ τοιούτους ἀπεργίεσθαι » (Πολ. ΒΒ(β))¹.

Εἰς τὸν τυραννικὸν ἀνθρώπου ὡς τὸ ἀντίστοιχον τοῦ τυραννικοῦ ἔρωτος ἀποδίδει κατὰ ταῦτα ὁ Πλάτων ἐν τῇ « Πολιτείᾳ » ὅσοι καὶ ἐν τῇ « Φαίδρῳ » διὰ τοῦ λόγου τοῦ Λυσίου ἀποδίδει εἰς τὸν ἐραστήν, ὃ ὁποῖος εἰκονίζεται ὡς φθονερὸς, φθονῶν μὲν τὸν ἐρώμενον διὰ τὰς μετὰ τῶν ἄλλων πυγμασιαστικὰς καὶ τὴν ὑπεροχὴν αὐτοῦ, μισῶν δὲ τοὺς μετὰ τούτοις ἀνιστορημένους· εἰκονίζεται ὡσαύτως ὁ ἐραστὴς διὰ τοῦ λόγου τοῦ Λυσίου ὡς ἐπιδιώκων τὴν ἀπομόνωσιν τοῦ ἐρωμένου ἀπὸ

1. Παράμοιον τὸν τύπον τοῦ τυραννικοῦ ἀνθρώπου, ἀπεργιζόμενος φίλων καὶ πιστῶν, παρῖχει ὁ Πλάτων καὶ ἐν τῇ 'Ἐπιστολῇ Ζ' ἀποβλέπων εἰς τὸν Λιονύσιον τὸν νεώτερον, τὸν τύραννον τῶν Συρακουσικῶν· « *ἀέτης... ἦν ἀνδρῶν φίλων καὶ πιστῶν, οὗ μείζον σημεῖον εἶ; ἀρετὴν καὶ κακίαν οὐκ ἔστιν, τοῦ ἐρημῶν ἢ μὴ τοιούτων ἀνδρῶν εἶναι* » (332c).

Ταῦτα ἀφείλεται κατὰ τὸν Πλάτωνα εἰς τὰ ὅτι ὁ Λιονύσιος δὲν ἔταχε παρὰ τοῦ πατρὸς ἀρετῆς παιδείας οὐδὲ κοινωνίας μετ' ἀγαθῶν ἀνδρῶν· διὰ τοῦτο καὶ ὁ Πλάτων μετὰ τοῦ Λίοντος συμβουλεύει καταλλήλως αὐτὸν· « *ἂ δὴ καὶ Λιονυσίῳ συμβουλεύωμεν ἐγὼ καὶ Λίον, ἐπειδὴ τὰ παρὰ τοῦ πατρὸς αὐτῷ συμβεβήκει οὕτως, ἀνομιλήτω μὲν παιδείας, ἀνομιλήτω δὲ κοινωνιῶν τῶν προσηκουσῶν γινόμεναι...* » ('Ἐπιστ. Ζ' 332cd).

Ἡ ἄλλοις τοιούτων ἀνδρῶν, φίλων καὶ πιστῶν ἑταίρων, ἐμποδίζει τὸ ἠρθῶς « *διοικεῖν τὰ πολιτικά* », τὴν ἀνάληψιν δηλαδή πολιτικῆς ἐξουσίας· πρβλ. 'Ἐπιστ. Ζ' 335cd· « *... τοιούτων χυλευνότερον ἐφαίνεται ἠρθῶς εἶναι μοι τὰ πολιτικά διοικεῖν· οὔτε γὰρ ἄνευ φίλων ἀνδρῶν καὶ ἑταίρων πιστῶν οἶόν τ' εἶναι πράττειν...* ». Πρβλ. καὶ Σοφ. Οἰδ. τ. 640-642· « *ἄφ' οὐχὶ μῶρόν ἐστι τοῦχρῆσμά σου, | ἄνευ τε πλήθους καὶ φίλων τυραννίδα | θηράν, ἢ πλήθει χρημῶσιν θ'* ἄλίσκεται ; ».

Ἀντίθετος πρὸς τὸν τύπον τούτων τοῦ τυραννικοῦ ἀνθρώπου, τοῦ ἀπίστου καὶ ἀγνώστου ἀληθείας· φιλίας, εἶναι ὁ σώφρων ἄρχων, ὁ ἐγκρατὴς αὐτοῦ καὶ κτώμενος πιστούς φίλους καὶ ἑταίρους, ἀντιστοιχῶν πρὸς τὸν φιλόσοφον, καθὼ συμβουλεύει ὁ Πλάτων τὸν Λιονύσιον· « *συμβουλεύειν δὲ... ὥπως ἐγκρατὴς αὐτὸς αὐτοῦ ὅτι μάλιστα ἐσθλαί μὲλλοι καὶ πιστούς φίλους τε καὶ ἑταίρους κτήσεσθαι...* » ('Ἐπιστ. Ζ' 331de).

Τὴν σημασίαν τῆς παρουσίας παρὰ τῷ ἀληθεῖ ἄρχοντι βεβαίων καὶ χρηστῶν φίλων ἐξαιρεῖ ὁ Πλάτων καὶ ἀλλαγῶν πρβλ. 'Ἐπιστ. Γ' 322d· « *Ἐρημεί... οὔτε ἕκαστον πλήθος οὔτε ἄλλης πολιτικῆς συμμαχίας οὐδ' αὐ χρηστοῦ προσηγομένου γένουτ' ἂν μείζων εἰς τὰ πάντα δόναμις ἢ φίλων βεβαίων τε καὶ ἴθως λχόντων ἄγχις* ».

παντός φίλου, ἵνα μὴ ὠφελῆται, δείγμα καὶ τοῦτο τοῦ φθόνου αὐτοῦ. Ὁ μὴ ἐραστής ἔχει τάνάπαλιν ὡς κύριον σκοπὸν ἐν τῷ λόγῳ τοῦ Λυσίου τὴν ἀνάπτυξιν καὶ διατήρησιν τῆς φιλίας πρὸς τὸν ἐρώμενον καὶ τὴν διὰ παντός τοῦ βίου διαφύλαξιν αὐτῆς· Φαίδρ. 233c «ταῦτα γάρ ἐστι φιλίας πολὺν χρόνον ἐσομένης τεκμήρια», 234a «οὐδὲ τοῖς ὀλίγον χρόνον σπουδαῖουσιν, ἀλλὰ τοῖς ὁμοίως διὰ παντός τοῦ βίου φίλοις ἐσομένοις».

Πρὸς τὰ ἐν τῇ «Πολιτείᾳ» (577e) ὑπὸ τοῦ Σωκράτους λεγόμενα «Καὶ ἡ τυραννουμένη ἄρα ψυχὴ ἥκιστα ποιήσῃ ἃ ἂν βουληθῆ, ὡς περὶ ὅλης εἰπεῖν ψυχῆς· ὑπὸ δὲ οἴσιρον ἀεὶ ἐλκομένη βίᾳ ταραχῆς καὶ μεταμελείας μωστὴ ἔσται» παραβλητέα τὰ ἐν τῷ «Φαίδρῳ» περὶ τοῦ ἐραστοῦ ἐν τῷ λόγῳ τοῦ Λυσίου λεγόμενα· «ὡς ἐκείνοις μὲν (δηλ. τοῖς ἐρασταῖς) τότε μεταμέλει ὧν ἂν εὖ ποιήσωσιν,... τοῖς δὲ (μὴ ἐρασταῖς) οὐκ ἔστι χρόνος ἐν ᾧ μεταγῶναι προσήκει» (231a). Πρὸς δὲ τὰ ἐν τῇ «Πολιτείᾳ» (579bc) «...καταδεδυκῶς δὲ ...φθονῶν καὶ τοῖς ἄλλοις πολίταις, εἴαν τις ἔξω ἀποδημῇ καὶ τι ἀγαθὸν ὄρῃ» λεγόμενα περὶ τοῦ τυραννικοῦ ἀνθρώπου πρβλ. τὰ ἐν τῷ «Φαίδρῳ» (232d) λεγόμενα περὶ τῶν μὴ ἐραστῶν «...οὐκ ἂν τοῖς συννοῦσι φθονοῦεν...»¹.

Κατὰ τὰ ἀνωτέρω λεχθέντα ὁ τύπος τοῦ ἐραστοῦ, ὅπως περιγράφεται οὗτος ἐν τῷ λόγῳ τοῦ Λυσίου, συμπίπτει ἐν πολλοῖς πρὸς τὸν τύπον τοῦ τυραννικοῦ ἀνθρώπου καὶ ἀντιστοίχως τοῦ ἔρωτος τυράννου, ὅπως παρέχει τοῦτον ὁ Πλάτων ἐν τῷ ἐνάτῳ βιβλίῳ τῆς «Πολιτείας».

Ὁ λόγος τοῦ Λυσίου ἐν τῷ «Φαίδρῳ» φαίνεται, ὅτι ὑπάρχει ὡς συνέχεια ἄλλου τινὸς λόγου αὐτοῦ, ἔχοντος ὅμοιον, δηλαδή ἐρωτικόν, περιεχόμενον. Θὰ ἠδύνατό τις προσέτι νὰ προσθέσῃ, ὅτι ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος τοῦ ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ Λυσίου ἀναγραφομένου λόγου δεικνύουσιν, ὅτι ὁ λόγος οὗτος ἀνήκει εἰς σειρὰν ἄλλων λόγων τοῦ Λυσίου, ἀναφερομένων ὁμοίως εἰς τὸ αὐτὸ περὶ τοῦ ἔρωτος θέμα². Τοῦτο

1. Τὸ φθονεῖν ἑλλείπον ἐκ τῶν μὴ ἐραστῶν ὑπάρχει ἄρα εἰς τοὺς ἐραστάς.

2. Ὁ Λυσίας παραδίδεται ὑπὸ τῶν ἀρχαίων, ὅτι ἔγραψε καὶ λόγους ἐρωτικούς· πρβλ. Διον. Ἁλικ. Λυσ. 453 «πλείστους δὲ γράψας (δηλ. ὁ Λυσίας) λόγους εἰς δικαστήριά τε καὶ βουλὰς καὶ πρὸς ἐκκλησίας εὐθέτους, πρὸς δὲ ταῦτοις πανηγυρικούς, ἐρωτικούς, ἐπιστολικούς...».

Εἰς τοὺς ἐρωτικούς λόγους τοῦ Λυσίου καταλέγονται καὶ πέντε πρὸς μειράκια. Μεταξὺ δὲ τῶν πέντε τούτων ἐρωτικῶν λόγων πρὸς μειράκια κατατάσσει ὁ Vahlen (Über die Rede des Lysias in Plato's Phaedrus, ἐν Sitzungsber. der kön. preuss. Akad. der Wiss., 1903, σ. 796) καὶ τὸν πρῶτον ἐν τῷ «Φαίδρῳ» λόγον τὸν ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ Λυσίου φερόμενον. Τὸ ἅτι ὅμως ὁ

ὅμως, τὸ ὅτι δηλαδὴ ὁ παρατιθέμενος ἐν τῷ « Φαίδρω » ὑπὸ τοῦ Πλάτωνος πρῶτος λόγος φείνεται ὡς συνέχει αἴτιον τινὸς λόγου, ὁ ὁποῖος, ἂν τῷ ὄντι ὑπῆρχε, θὰ ἦτο ἀνάγκη νὰ συμπαρατεθῆ ὑπὸ τοῦ Πλάτωνος κοινῇ μετὰ τοῦ παρατιθέμενου μέρους, ὁδηγεῖ ἀσφαλῶς εἰς τὸ νὰ δεχθῆ τις μετὰ βεβαιότητος, ὅτι εἶναι τῆ ἀληθείας ὁ λόγος οὗτος δημιουργημα αὐτοῦ τοῦ Πλάτωνος, ὁ ὁποῖος παρέχει αὐτὸν ὡς τεχνικὸν κατὰ τινα τρόπον μέσον πρὸς εὐδόωσιν τοῦ διαλόγου ἀπὸ τοῦ χαμηλοῦ ἐπιπέδου τῆς σοφιστικῆς καὶ κενολόγου ρητορικῆς, ὅπου τοποθετεῖται ὑπὸ τοῦ Πλάτωνος δὲ ὡς Λυσιακὸς φερόμενος λόγος, εἰς τὰς ὑψηλὰς κορυφὰς τῆς Πλατωνικῆς διλεκτικῆς καὶ τῆς ἀληθινῆς ρητορικῆς, εἰς τὰς ὁποίας ἀνέγινται οἱ δύο ἀκολουθοῦντες περὶ τοῦ ἔρωτος λόγοι τοῦ Σωκράτους, μάλιστα δὲ ὁ δεύτερος. Ἀλλὰ ἐν τῇ ἐπιαντίᾳ περιπτώσει, καθ' ἣν δηλαδὴ ὁ πρῶτος περὶ τοῦ ἔρωτος λόγος ἐν τῷ « Φαίδρω » θὰ ἀνήκεν ἀληθῶς εἰς τὴν γραμμίδα τοῦ Λυσίου καὶ θὰ κατελέγετο εἰς τὴν σειράν ἄλλων παρομοίων περὶ τοῦ ἔρωτος λόγων αὐτοῦ, ἢ εὐσυνειδησία τοῦ Πλάτωνος καὶ ἢ ὑπάρχουσα ἀνάγκη νὰ διεξιγῆ πολεμικὴν κατὰ τῶν σοφιστῶν καὶ τῶν κενολόγων ρητόρων διὰ μέσων τιμῶν καὶ ἀληθινῶν θὰ ἐπέβιλλον εἰς αὐτὸν τὴν ὑποχρέωσιν πρὸς παρὰθεσιν καὶ τοῦ προηγουμένου μέρους τοῦ λόγου τοῦ Λυσίου, ἂν ὑπῆρχε τοιοῦτόν τι. Τοῦτο δὲ θὰ ἔπρεπε νὰ συμβῆ κυρίως, ἵνα μὴ ὁ Πλάτων ἀποδειχθῆ ἀδικῶν κατακρόως τὸν Λυσίαν παραθέτων μέρος μόνον τοῦ λόγου

Λυσίας ἔγραψε, καθὼς παραδίδεται, καὶ λόγους ἔρωτικούς, μεταξύ δὲ τούτων καὶ πέντε πρὸς μειράκια, τούτου δὲν ἀποδεδεικνύει, ὅτι καὶ ὁ ἐν τῷ « Φαίδρω » ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ Λυσίου λόγος ἀνήκει τῷ ὄντι εἰς τὸν Λυσίαν. Ἀλλὰ παρέχει τούτου καὶ μίαν προσέτι εἰρήγησιν — οὐχὶ τὴν μόνην οὐδὲ τὴν σπουδαιωτέραν — διατί ὁ Πλάτων ἀναφέρει τὸν λόγον τοῦτον εἰς τὸν Λυσίαν, οὐχὶ δὲ εἰς ἄλλον τινὰ ρήτορα ἢ συγγραφεύα· διότι ὁ Λυσίας, καθὰ παραδίδεται, ἠσχολεῖτο κατὰ τὴν πρώτην περιόδον τῆς συγγραφικῆς αὐτοῦ δραστηριότητος περὶ τὴν σύνταξιν καὶ ἔρωτικῶν λόγων. Τὸ ὅτι πρὸς τούτοις ὁ λόγος τοῦ Λυσίου χαρακτηρίζεται ὑπὸ τοῦ Φαίδρου ὡς λόγος « οὐκ οἷδ' ὄντινα τρόπον ἔρωτικός » (227c), δὲν σημαίνει τούτου, ὅτι εἶναι σύγγραμμά παιδευστικόν (ein pädagogisches Schriftstück), ὅπως νοεῖται ὑπὸ τοῦ Valden, διότι προσφωνεῖται εἰς παιδᾶ τινὰ ἢ μειράκιον (...der gleichfalls an einen Knaben oder ein Mädchen sich wendet...). Ὁμοίως καὶ οἱ δύο ἀκολουθοῦντες λόγοι τοῦ Σωκράτους προσφωνοῦνται εἰς τὸν « καλὸν παῖδα » ἢ χωρὶς διὰ τούτου νὰ ἔχουσι παιδευστικὸν χαρακτήρα. Ὁ λόγος τοῦ Λυσίου εἶναι τῷ ὄντι ἡ πρώτη βιασμία εἰς τὴν κλίμακα τῶν τριῶν λόγων, οἱ ἅποιοι παρασκευάζουσι τὴν ἀνοδὸν πρὸς τὸν ἀληθῆ ἔρωτα καὶ τὴν οὐσίαν αὐτοῦ, ἰδίως κατὰ τὸν ἴδιον αὐτοῦ τρόπον.

αὐτοῦ, ὅσον τουτέστι θὰ ἤρκει νὰ ἀποκαλύψῃ τὸν Λυσίαν ὡς ρήτορα μὲν ἀνάξιον λόγου, μὴ ἱκανὸν δὲ νὰ εἰσδύσῃ εἰς τὴν οὐσίαν τῶν πραγμάτων καὶ μὴ δυνάμενον νὰ νοήσῃ ἄλλο τι περὶ τοῦ ἔρωτος ἢ τὴν ἡδονιστικὴν μόνην καὶ ὑλιστικὴν αὐτοῦ μορφήν.

Ὅτι ὅμως πράγματι ὁ λόγος τοῦ Λυσίου παρέχεται ὑπὸ τοῦ Πλάτωνος ἐξ ἀρχῆς καὶ δὲν εἶναι συνέχεια ἄλλου, ὡς ἐκ πρώτης ὄψεως φαίνεται ὅτι εἶναι, τούτου ἀπόδειξιν προσάγει ὁ Σωκράτης, ὁ ὁποῖος δις προσκαλεῖ τὸν Φαῖδρον ἐν τῷ δευτέρῳ μέρει τοῦ διαλόγου νὰ ἀναγνώσῃ τὴν ἀρχὴν τοῦ Λυσιακοῦ λόγου, ἐν 262d « Ἴθι δὴ μοι ἀναγνώθι τὴν τοῦ Λυσίου λόγου ἀρχὴν » καὶ ἐν 263c « βούλει πάλιν ἀναγνώμεν τὴν ἀρχὴν αὐτοῦ ; ».

Ὁ λόγος τοῦ Λυσίου ἐν τῷ « Φαίδρῳ » δύναται κατὰ τινα τρόπον νὰ παραλληλισθῇ πρὸς τὸν ἐν τῷ « Μενεξένῳ » ἐπιτάφιον λόγον, τὸν ὁποῖον κατὰ παράκλησιν τοῦ Μενεξένου ἀπαγγέλλει ὁ Σωκράτης. Ἀμφότεροι οἱ λόγοι οὗτοι εἶναι γεγραμμένοι ὡς « ἐν παιδιᾷς μέρει » καὶ παρέχουσι τὸ μέτρον κρίσεως τῶν σοφιστικοῦ χαρακτήρος καὶ παιγνιώδους ὑφῆς λόγων¹. Ἡ δῆλωσις τοῦ Σωκράτους ἐν τῷ « Μενεξένῳ », ὅτι ὁ ἐπιτάφιος λόγος, τὸν ὁποῖον μέλλει νὰ ἀπαγγείλῃ, δὲν εἶναι αὐτοῦ, ἀλλὰ εἶναι λόγος, τὸν ὁποῖον ἔχει ἀκούσει παρὰ τῆς Ἀσπασίας², ἐνῶ ἀνήκει βεβαιότατα εἰς τὴν γραφίδα τοῦ Πλάτωνος, πρέπει πάντως νὰ ἰσχύσῃ καὶ προκειμένου τοῦ προβλήματος περὶ τοῦ λόγου τοῦ Λυσίου ἐν τῷ « Φαίδρῳ », ὁ ὁποῖος καίτοι ἀπαγγέλλεται ὡς λόγος τοῦ Λυσίου ὑπὸ τοῦ Φαίδρου, εἶναι ἀνάγκη νὰ θεωρηθῇ ὡς προῖον τοῦ καλάμου τοῦ Πλάτωνος. Τοῦτο δὲ τοσοῦτον μᾶλλον πρέπει νὰ ἰσχύσῃ καὶ ὡς πρὸς τὸν λόγον τοῦ Λυσίου, καθόσον ὁ « Μενέξενος » ἔχει πολλὰ τὰ κοινὰ πρὸς τὸν « Φαῖδρον », κατὰ δὲ τὴν μορφήν ἴσταται ὡς προοδοποίησις τρόπον τινὰ τοῦ « Φαίδρου ».

Ἡ κοινότης ἐν τοῖς δυοῖν τούτοις διαλόγοις, τῷ « Μενεξένῳ » καὶ τῷ « Φαίδρῳ », ὑπάρχει καὶ ὡς πρὸς τὸν χαρακτηρισμὸν ἀφ' ἑνὸς μὲν τοῦ λόγου τοῦ Λυσίου ὡς ἔργον, τὸ ὁποῖον συνετέθη διὰ μακροῦ χρόνου καὶ ἐν σχολῇ πάντων τῶν ἄλλων ὑπὸ ἀνδρὸς ἱκανωτάτου ἐκ πάν-

1. Περὶ βλ. καὶ E. Norden, Die antike Kunstprosa, σ. 109.

2. Μενέξ. 236ab « Καὶ τί ἂν ἔχοις εἰπεῖν, εἰ δέοι σε λέγειν ; — Αὐτὸς μὲν παρ' ἐμαυτοῦ ἴσως οὐδέν, Ἀσπασίας δὲ καὶ χθρὸς ἠκροάσασθαι παραίνουσης ἐπιτάφιον λόγον περὶ αὐτῶν τούτων. Ἦκουσε γὰρ ἄπερ σὺ λέγεις, ὅτι μέλλοιεν Ἀθηναῖοι αἰρεῖσθαι τὸν ἐραστῆντα ἔπειτα τὰ μὲν ἐκ τοῦ παραχορήμά μοι διήμει, οἳ δέοι λέγειν, τὰ δὲ πρότερον ἐσκεμμένη, ὅτε μοι δοκεῖ συνετέθαι τὸν ἐπιτάφιον λόγον, ὃν Περικλῆς εἶπεν... ».

των τῶν συγχρόνων εἰς τὸ γράφειν λόγους, διὰ τοῦτο δὲ ὄντος τοῦ λόγου τούτου λίαν δυσκόλου εἰς τὸ νὰ ἀπομνημονευθῆ ὑπὸ ἀνδρὸς ἀπείρου περὶ τὰ ταῦτα, τοῦ Φαίδρου¹, ἂν' ἑτέρου δὲ τῶν ἐπιταυρίων λόγων ἐν τῷ «Μενεξένῳ» ὡς ἔργων, τὰ ὅποια πυρασκευάζονται ἀπὸ πολλοῦ χρόνου ὑπὸ ἀνδρῶν ποιῶν καὶ ἱκανῶν νὰ ἐπαινωσιν ἔτι καὶ πένητας καὶ ἀναξίους Ἰθίας μνηστῆρας ἀνθρώπους, οἱ ὅποιοι ἔπασον ἐν πολέμῳ². Ἡ δὴλωσις ὁμοιωτικῶς τοῦ Σωκράτους ἐν τῷ «Φαίδρῳ», προεληθούσας ἐκ τῆς κριτικῆς τοῦ Φαίδρου, καθ' ἣν οὐδεὶς δύναται νὰ εἴπῃ περὶ τοῦ ἔρωτος ἄλλα περισσότερα τῶν λεχθέντων ὑπὸ τοῦ λόγου τοῦ Λυσίου καὶ περισσοτέρως ἀξίως, ὅτι ἀκούσας ποτέ τις λέγοντας περὶ τοῦ ἔρωτος, τὴν Σακρῶ ἢ τὸν Ἄνακρόντα ἢ ἄλλους τινὰς συγγραφεῖς, αἰσθάνεται νῦν τὸ στήθος αὐτοῦ κληῖρας ἐκ λόγων περὶ ἔρωτος καὶ δύναται ἕνεκα τούτου νὰ εἴπῃ καὶ αὐτὸς λόγον περὶ τούτου οὐχὶ κατώτερον τοῦ Λυσιακοῦ λόγου³, ἔχει τὸ ἀντιτακτικὸν αὐτῆς ἐν τῷ «Μενεξένῳ». Ἐν τῷ διαλόγῳ τούτῳ λέγεται ἐπίσης ὑπὸ τοῦ Σωκράτους, ὅτι τυχὸν ὡς διδασκαλίου τῆς ρητορικῆς τῆς περιωνύμου Ἀσπασίας δύναται καὶ αὐτὸς νὰ ἀπαιγγίλῃ ἐπιτάφιον λόγον, ὡς καὶ οἱ ἄλλοι ἐπίσημοι ρήτορες οἱ ὀριζόμενοι ὑπὸ τῆς πόλεως⁴. Ἡ δὴλωσις

1. Φαίδρ. 228a «οἷα μὲ, ἡ Λυσία; ἐν πολλῷ χρόνῳ κατὰ ἀρχὴν συνέθηκεν, δευτέρως ὡν τῶν τῶν γράφειν, ταῦτα ἰδιώτην ὄντα ἀπομνημονεύσασιν ἀξίως ἐκείνου; πολλοῦ γε δέου».

Τὰ λεγόμενα ἐνταῦθα ὑπὸ τοῦ Φαίδρου, κρίνοντος τὴν ρητορικὴν τέχνην τοῦ Λυσίου καὶ χαρακτηρίζοντος τὸν μὲν Λυσίαν «δευτέρως», ἑαυτὸν δὲ «ἰδιώτην», ἀπομνημονεύσασιν τὴν κρίσιν Λυονυσίου τοῦ Ἀλικαρνασσέως, λέγοντος περὶ τοῦ Λυσίου τὰ ἑξῆς: «ὁμοίως δὲ ταῖς ἰδιώταις διαλέγεσθαι δοκῶν (δηλ. ὁ Λυσίας) κλέιστον ἄνθρωπον ἰδιώτην διαγένηται καὶ γὰρ ποιητῆς κρείττους λόγων...» (Λυσ. Ἄλ. Λυσ. 459).

2. Μενέξ. 234c «...καὶ εἶναι πένης τις ὢν τελευτήσῃ, καὶ ἐπινοῦναι αὐτῷ ἔτι καὶ εἶναι φιλόλος ἢ, ὅπ' ἀνδρῶν ποιῶν τε καὶ οἷος εἰκὴ ἐπαινουμένων, ἀλλὰ ἐκ πολλοῦ χρόνου λόγους παρασκευασμένους, οἱ αὐτοὶ καλῶς ἐπαινοῦσιν...». Ἰσρβλ. καὶ Ἑπιστ. Ζ 341h «...μετὰ τριβῆς κρίσης καὶ χρόνον πολλοῦ...».

3. Φαίδρ. 235b-d «...ὥστε παρὰ τὰ ἐκείνῳ εἰρημένα μηδέν' (αἶν) ποτε δύνασθαι εἰπεῖν ἄλλα πλείω καὶ πλείονος ἀξίως. ...δῆλον δὲ ὅτι τινῶν ἀκήκου, ἢ πῶς Σακρῶς τῆς καλῆς ἢ Ἄνακρόντος τοῦ σοφῶ ἢ καὶ συγγραφεῶν τινῶν, πόθεν δὴ κερμαίζόμενος λέγω; κληῖρας ποσ... τὸ στήθος ἔχων αἰσθάνομαι παρὰ ταῦτα ἂν ἔχειν εἰπεῖν ἕτερα μὴ χεῖρα, ὅτι μὲν αὖν παρὰ γὰρ ἑαυτοῦ οὐδὲν αὐτῶν ἐννευόημα, εὐὸ οἶδα, συνειδῶς ἑμαυτῷ ἀμαθίαν ἄγεται δὴ, οἴμαι, ἐξ ἄλλοτριῶν πολλῶν νημάτων διὰ τῆς ἀκοῆς περληρωσῆσθαι με δέκα ἢ ἄγγελον».

4. Μενέξ. 235e Ἡ οἷα οἷος τ' ἂν εἶναι αὐτῶς εἰπεῖν, εἰ δέοι καὶ ἔλαττόσε ἢ βουλή; — Καὶ ἄπο μὲν γε... οὐδὲν θαυμαστὸν αἶψα εἶναι εἰπεῖν, ὅ

αὕτη τοῦ Σωκράτους ὑπάρχουσα κοινῇ ἐν τῷ «Μενεξένῳ» καὶ τῷ «Φαίδρῳ» προσκομίζει ὁποσδήποτε καὶ αὐτὴ ἰσχυρὰν ἀπόδειξιν περὶ τοῦ ὅτι ὁ λόγος τοῦ Λυσίου εἶναι ἔργον τοῦ Πλάτωνος καὶ προσφέρεται οὗτος ὡς τὸ πρῶτον μέρος ἐνός μόνου κατ' οὐσίαν λόγου τριπτύχου περὶ τοῦ ἔρωτος, ὑπὸ τὴν καλὴν καὶ τὴν κακὴν αὐτοῦ ὄψιν, τὸν ὅποιον τριχῇ ὡς ἐν τριτῷ ζωγραφικῷ πίνακι εἰκονίζει ὁ Πλάτων ἐν τῷ «Φαίδρῳ» διὰ τῶν τριῶν κατὰ σειράν ἀπαγγελλομένων λόγων, τοῦ πρώτου τοῦ ὡς Λυσιακοῦ φερομένου καὶ τῶν ἀκολουθούντων δύο λόγων τοῦ Σωκράτους¹.

Ἐτέρα τις ἀντιστοιχία ὑπάρχουσα ἐν τῷ «Μενεξένῳ» καὶ τῷ «Φαίδρῳ» ὡς ἀποδεικτικὴ καὶ αὕτη τοῦ ὅτι ὁ λόγος τοῦ Λυσίου συνετέθη τῷ ὄντι ὑπὸ τοῦ Πλάτωνος καὶ κατεσκευάσθη ὑπ' αὐτοῦ εἰδὼν ὡς κατωτάτη βαθμὶς, ἄγουσα ὡς εἰς κλίμακα εἰς τοὺς δύο ἄλλους λόγους, εἶναι καὶ ἡ ἐξῆς· Ἐν τῷ «Μενεξένῳ» ὁ Σωκράτης, ἀφοῦ ἐπερίεγραψε τὴν ἀναγγελίαν τοῦ ἐπιταφίου λόγου, τὸν ὅποιον συνέθεσε δῆθεν ἡ Ἄσπασια, προσέρχεται εἰς τὴν ἀναγγελίαν, μετὰ τὴν ἔκφρασιν χάριτος ὑπὸ τοῦ Μενεξένου, ὅτι ἐκ τῆς αὐτῆς πηγῆς, δηλαδὴ τῆς Ἄσπασίας, ἔχει καὶ ἄλλους σπουδαίους πολιτικούς λόγους, τοὺς ὁποίους ἐν καιρῷ θὰ ἀπαγγείλῃ². Τοῦτο ὑπομνησκει τὰ λεγόμενα ὑπὸ τοῦ Σωκράτους ἐν τῷ «Φαίδρῳ» (253c), περὶ τῶν ὁποίων καὶ ἀνωτέρω ἐγένετο μνεία, ὅτι δηλαδὴ καὶ οὗτος ἔχει πλήρες τὸ στήθος ἐκ λόγων ἐρωτικῶν, τοὺς ὁποίους ἤκουσε παρὰ τινῶν συγγραφέων ἢ ποιητῶν. Ὑπομνησκει προσέτι τοῦτο καὶ τὴν δήλωσιν τοῦ Σωκράτους πρὸς τὸν Φαίδρον, ὅτι τῶν πλείστων τῶν κατὰ τὸν βίον τούτου ποιηθέντων περὶ τοῦ ἔρωτος λόγων αἴτιος ὑπῆρξεν αὐτός, καὶ νῦν δὲ φαίνεται, ὅτι εἶναι αἴτιος ὁ Φαῖδρος νὰ λεχθῇ καὶ ἕτερός τις λόγος περὶ τοῦ ἔρωτος³.

Ἄλλὰ καὶ ἄλλα πρὸς τούτοις ὑπάρχουσι κοινὰ ἐν τῷ «Μενεξένῳ» καὶ τῷ «Φαίδρῳ», τὰ ὁποῖα προσεπικουροῦσιν εἰς τὴν γνώμην, ὅτι

τυγχάνει διδάσκαλος οἷσα οὐκ εἶναι φασίη περὶ ῥητορικῆς, ἀλλ' ἦσαν καὶ ἄλλους πολλοὺς καὶ ἀγαθοὺς πεποίηκε ῥήτορας, ἕνα δὲ καὶ διαφέροντα τῶν Ἑλληνῶν, Περικλέα τὸν Σανθίππου». — Τὸν Περικλέα ὁ Πλάτων ἐπαινεῖ καὶ ἐν «Φαίδρῳ» 269e καὶ 270a.

1. Ἠρβλ. καὶ Friedländer, ἐνθ. ἀν., σ. 491.

2. Μενέξ. 249de «Καὶ πολλὴν γε... ἐγὼ χάριν ἔχω τούτου τοῦ λόγου ἐκαίην ἢ ἐκαίην ὅστις σοὶ ὁ εἰκὼν ἐστὶν αὐτόν· καὶ πρὸς γε ἄλλην πολλὴν χάριν ἔχω τῷ εἰπόντι. — Εὐὰν ἔχοι· ἀλλ' ὅπως μου μὴ κατερῆς, ἵνα καὶ αὐθὶς σοὶ πολλοὺς καὶ καλοὺς λόγους παρ' αὐτῆς πολιτικούς ἀπαγγέλω».

3. Φαίδρ. 242ab.

αἱ ἀνωτέρω περιεφθεῖσαι χαρακτηριστικαὶ ἀναλογίαι τῶν δύο τούτων διαλόγων προσφέρονται ὡς ἐπισημαντικαὶ τοῦ ὅτι ὁ ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ Λυσίου λόγος ἐν τῷ «Φαίδρω» περὶ τοῦ ἔρωτος ἀνήκει εἰς τὸν Πλάτωνα, ὡς καὶ ὁ ἐν τῷ «Μενέξενῳ» ἀπαγγελθεὶς ὑπὸ τοῦ Σωκράτους ἐπιτάφιος λόγος, ὁ ἀποδιδόμενος ὑπ' αὐτοῦ εἰς τὴν Ἀσπασίαν, εἶναι τοῦ Πλάτωνος. Οὕτως ἐν τῇ ἀρχῇ ἑκατέρου τῶν διαλόγων τούτων ὑπάρχει ὁμοία συζήτια ἐρωτήσεως καὶ ἀποκρίσεως. Ἐν μὲν τῷ «Φαίδρω» (227a) λέγεται «Ὁ φίλε Φαίδρε, ποῖ δὴ καὶ πόθεν; — Παρὰ Λυσίου, ὦ Σώκρατες, τοῦ Κεφαίλου...», ἐν δὲ τῷ «Μενέξενῳ» ὑπάρχουσιν ἐν ἀρχῇ (231a) τὰ ἑξῆς: «Ἐξ ἀγορᾶς ἢ πόθεν Μενέξενος; — Ἐξ ἀγορᾶς, ὦ Σώκρατες, καὶ ἀπὸ τοῦ βουλευτηρίου».

Ἐπίσχεσι πρὸς ταῦτα καὶ ἡ ἀκόλουθος ἀναλογία τῶν ἐν τῷ «Φαίδρω» πρὸς τὰ ἐν τῷ «Μενέξενῳ». Ὁ λόγος τοῦ Λυσίου ἐν τῷ «Φαίδρω» χαρακτηρίζεται ὑπὸ τοῦ Σωκράτους ὡς λόγος γεγραμμένος, ἔτοιμος δηλαδή ἐκ τῶν προτέρων, πρὶν ἢ αὐτὸς ἀπαγγελθῆ, εἶναι ἄρα λόγος ἄψυχος, διὰ καὶ λέγει πάντοτε τὰ αὐτὰ εἰς πάντας ἀδιακρίτως τοὺς ἐρωτῶντας αὐτόν. Ἀντιθέτως πρὸς τοῦτον τὸν λόγον τοῦ Λυσίου, τὸν ἐκ τῶν προτέρων παρεσκευασμένον, παρέχουσιν οἱ δύο ἕτεροι ἐν τῷ «Φαίδρω» λόγοι, οἱ ἀνήκοντες εἰς τὸν Σωκράτη. Οἱ λόγοι οὗτοι τοῦ Σωκράτους φέρονται ὡς μὴ ἐσχεδιασμένοι ἐκ τῶν προτέρων καὶ γεγραμμένοι, ἀλλὰ ὡς αὐτοσχέδιοι. Περὶ τοῦ αὐτοσχεδιασμοῦ τῶν λόγων τούτων λέγει εἰς τὸν Φαίδρον ὁ Σωκράτης μετὰ τὴν ὑπὸ τοῦ Φαίδρου ἐκφώνησιν τοῦ λόγου τοῦ Λυσίου, ὅταν προσκαλεῖται ὑπὸ τοῦ Φαίδρου νὰ εἴπῃ καὶ αὐτὸς λόγον περὶ τοῦ ἔρωτος ἰαίξιον πρὸς τὸν τοῦ Λυσίου: «Ἄλλ', ὦ μικαίριε Φαίδρε, γελοῖος ἔσμαι καὶ ἄγαθὸν ποιητὴν ἰδιώτης¹ αὐτοσχεδιάζων περὶ τῶν αὐτῶν» (236d)². Ὁμοίως καὶ ἐν τῷ

1. Παρόμοια πρὸς ταῦτα τὰ ὑπὸ τοῦ Σωκράτους εἶχεν εἶναι πρότερον ὁ Φαίδρος συγκρίνων τὴν μηδαμινότητα αὐτοῦ πρὸς τὴν ρητορικὴν δεινότητα τοῦ Λυσίου: «...δεινότητας ὧν τῶν νῦν γράφειν, ταῦτα ἰδιώτην ὄντα ἀπορημησενόσιν ἀξίως ἐκείνου;» (228a). — Τὸ «ἰδιώτης» καὶ τὰ ἐκ τούτου παράγωγα «ἰδιωτικὸς», «ἰδιωτικῶς» κλπ., ἔχοντα τὴν σημασίαν τοῦ ἀμειβοῦς καὶ ἀνεπιστήμονος, ἀντιτίθενται πάντοτε ὑπὸ τοῦ Πλάτωνος πρὸς λέξεις σημαίνουσας τὸν ἐπιστήμονα καὶ τὸν τεχνικόν, τὸν μετὰ τέχνης (ἐπιστήμης) λέγοντα ἢ πρᾶττοντά τι: πρβλ. καὶ Εὐθύδ., 282d, ἐνθα τὸ «ἰδιωτικόν» ἀντιτίθεται πρὸς τὸ «τέχνη πραττόμενον».

2. Πρβλ. καὶ Εὐθύδ., 278d «Ἐάν οὖν δόξαι ἰσθῆν ἰδιωτικῶς τε καὶ γελοῖως αὐτὸ ποιεῖν, μὴ μου καταγελάτε: ὑπὸ προθυμίας γάρ τοῦ ἀκούσαι τῆς ὑμετέρας σοφίας ταλμῆσαι ἀπαντοσχεδιάσαι ἐναντίον ἡμῶν».

«Μενεξένω» οἱ ὑπὸ τῶν ἐπισήμων ρητόρων τῆς πόλεως ἀπαγγελλόμενοι ἐπιτάφιοι λόγοι εἶναι ἐσχεδιασμένοι καὶ ἐτοιμοὶ ἐκ τῶν προτέρων, ἀλλὰ καὶ ὁ αὐτοσχεδιασμὸς αὐτῶν δὲν φαίνεται, ὅτι εἶναι δύσκολος «Πόθεν, ὦγαθή; εἰσὶν ἑκάστοις τούτων (δηλ. τῶν ρητόρων) λόγοι παρεσκευασμένοι, καὶ ἅμα οὐδὲ αὐτοσχεδιάζειν τὰ γε τοιαῦτα χαλεπὸν» (Μενεξ., 235d). Καὶ ὁ λόγος τοῦ Σωκράτους ἐν «Μενεξένω», τὸν ὁποῖον ἡ Ἀσπασία δῆθεν συνέθεσε συγκολλῶσα¹ τὰ ὑπολείμματα τοῦ ἐπιταφίου λόγου, τὸν ὁποῖον ἀπήγγειλεν ὁ Περικλῆς, ἀλλὰ μὲν διεξερχομένη ἐκ τοῦ προχείρου, ἀλλὰ δὲ ἐκ τῶν προτέρων σχεδιάσασα, εἶναι λόγος αὐτοσχέδιος.

* * *

Πάντες ἐκ τῶν νεωτέρων ὅσοι δέχονται, ὅτι ὁ πρῶτος ἐν τῷ «Φαίδρω» περὶ τοῦ ἔρωτος λόγος εἶναι ἔργον τοῦ Λυσίου καὶ οὐχὶ τοῦ Πλάτωνος, ἀκολουθοῦσι κυρίως εἰς τὸν Vahlen, ὁ ὁποῖος ἔγραψε περὶ τούτου καὶ ἠσχολήθη περὶ τὸ πρόβλημα τοῦτο διὰ μακρῶν². Διὰ τοῦτο ἐν τοῖς ἑξῆς θὰ διατριφῶ μάλιστα περὶ τὰ ἐπιχειρήματα τοῦ Vahlen, ἀγωνιζομένου νὰ ἀποδείξῃ, ὅτι ὁ λόγος οὗτος εἶναι τοῦ Λυσίου. Τὰ ἐπιχειρήματα ὅμως ταῦτα τοῦ Vahlen πόρρω τῷ ὄντι ἀπέχουσι ἀπὸ τοῦ νὰ εἶναι ἰσχυρά, ἵνα στηρίξωσι τὴν γνώμην περὶ τοῦ ὅτι ὁ πρῶτος ἐν τῷ «Φαίδρω» λόγος ἀνήκει εἰς τὴν γραφίδα τοῦ Λυσίου.

Ἄλλὰ πρότερον πρέπει νὰ μνημονεύσω ἐνταῦθα τὰ περὶ τοῦ Λυσιακοῦ λόγου ὡς πρὸς τὴν πατρότητα αὐτοῦ λεγόμενα ὑπὸ τοῦ Ἑρμείου, παλαιοῦ σχολιαστοῦ τοῦ Πλατωνικοῦ «Φαίδρου». Ὁ Ἑρμείας λοιπὸν ὑποστηρίζων τὴν γνώμην, ὅτι ὁ πρῶτος λόγος ἐν τῷ

1. Πρὸς τὰ ἐν Μενεξ. 236b «...περιλείμματ' ἄττα ἐξ ἐκείνου συγκολλῶσα» παραβλητέα τὰ ἐν Φαίδρ. 278e «...πρὸς ἀλληλα κολλῶν τε καὶ ἀφαιρῶν...».

2. Γερμ. J. Vahlen, Über die Rede des Lysias in Plato's Phaedrus (ἐν Berl. Ak. Sitz. B. 1903, σ. 788 - 816).

Περὶ τὸ πρόβλημα τοῦ Λυσιακοῦ λόγου ἐν τῷ «Φαίδρω» ἠσχολήθησαν πολλοὶ τῶν τε παλαιότερων καὶ τῶν νεωτέρων φιλολόγων. Μικρὰν ἱστορίαν τοῦ ζητήματος παρέχει ὁ C. Ritter ἐν τῇ μεταφράσει τοῦ «Φαίδρου» εἰς τὴν γερμανικὴν (Platons Dialog Phaidros, übersetzt, erläutert und mit ausführlichen Register versehen von Constantin Ritter, Leipzig 1914, σ. 116, σημ. 22), ὁμοίως δὲ καὶ ὁ Bluss (Die Att. Bereds., I, σ. 423). Ὡσαύτως ἐκ τῶν ἡμετέρων παλαιότερον ἠσχολήθη περὶ τὸ θέμα τοῦτο ὁ Γεώργιος Κωνσταντινίδης (Μακεδόν) (ἐν τῷ περιοδ. «Ἀθηναῖοι», τόμ. 4, 1875, σ. 33 - 55, τοῦ τεύχους α'), ὁ ὁποῖος ἔδωκε καὶ περιληψὴν τῶν ἐπιχειρημάτων τῶν προγενέστερον αὐτοῦ διατριφάντων περὶ τὸν λόγον τοῦτον.